

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność

na lata 2016 - 2023

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
GORCE - PIENINY

Stowarzyszenie
Lokalna Grupa Działania „Gorce-Pieniny”

Spis treści

I. Charakterystyka LGD.....	3
1. Nazwa LGD i forma prawna	3
2. Obszar	3
3. Mapa obszaru	4
4. Opis procesu tworzenia partnerstwa.....	4
5. Opis struktury LGD – reprezentatywność, doświadczenie członków.	6
6. Opis składu organu decyzyjnego	6
7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	7
8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	7
III. Diagnoza.....	11
1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR oraz branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.	11
2. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym	12
3. Opis rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy	17
4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.....	19
5. Wskazanie problemów społecznych	19
6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru	20
IV. Analiza SWOT	25
V. Cele i wskaźniki	28
Wykazanie zgodności celów LSR z celami Programu Leader w PROW 2014-2020	29
VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustalania kryteriów wyboru	57
VII. Plan działania	64
VIII. Budżet LSR.....	65
IX. Plan komunikacji.....	66
X. Zintegrowanie.....	68
XI. Monitoring i ewaluacja	72
Spis tabel	76
Spis wykresów	76
Załączniki.....	77

I. Charakterystyka LGD

1. Nazwa LGD i forma prawna

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce-Pieniny” (LGD) jest partnerstwem zrzeszającym sektor publiczny, społeczny i gospodarczy oraz mieszkańców. Zarejestrowane jest jako stowarzyszenie specjalne posiadające osobowość prawną. Działa na podstawie następujących dokumentów i aktów prawnych:

1. *Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 378).
2. *Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 349).
3. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013).
4. *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1570).
5. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* – przyjęty przez Komisję Europejską dnia 12.12.2014 r.
6. Statut przyjęty uchwałą nr III/7/2015 Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2015 roku (załącznik nr 3 do wniosku o wybór LSR).

2. Obszar

Stowarzyszenie działa na obszarze województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim. Swoim zasięgiem obejmuje: Miasto i Gminę Szczawnica oraz gminy wiejskie: Krościenko nad Dunajcem, Ochotnica Dolna i Czorsztyn (rysunek 1). Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS)¹ na dzień 31 grudnia 2013 r. powierzchnia obszaru wynosiła 348 km², natomiast liczba ludności 30 115 osób. Średnia gęstość zaludnienia to 87 osób/km².

Szczegółowe dane na temat gmin wchodzących w skład LGD wraz z ich powierzchnią i liczbą ludności przedstawia tabela 1.

---

¹ Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl.

Tabela 1 Podstawowe dane na temat gmin tworzących LGD

Nazwa gminy	Typ gminy	Identyfikator gminy	Powierzchnia (km ²)	Liczba ludności (osoby)
Szczawnica	miejsko-wiejska	121102 3	88	7 472
Czorsztyn	wiejska	121104 2	62	7 525
Krościenko nad Dunajcem	wiejska	121106 2	57	6 722
Ochotnica Dolna	wiejska	121110 2	141	8 396
Razem LGD			348	30 115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3. Mapa obszaru

Rysunek 1 Obszar Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Gorce-Pieniny”

Źródło: Opracowanie własne

Obszar działania LGD jest spójny w kontekście geograficznym, ponieważ każda para gmin wchodzących w jej skład pozostaje w bezpośrednim lub przynajmniej w dalszym sąsiedztwie, tworząc tym samym zwarty geograficznie obszar, znajdujący się w jednym obrysie.

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Początki powstania Stowarzyszenia sięgają 2004 r., kiedy to Gmina Krościenko wraz z Gminą Ochotnica Dolna złożyły projekt w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2005” w zakresie działania 2.7 „Pilotażowy Program Leader+” pt. Wsparcie procesu tworzenia Lokalnej Grupy Działania i Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich pod nazwą: „Szlakiem historii i tradycji, Gorce-Pieniny”.

Pilotażowy program LEADER+ miał na celu przygotowanie społeczności wiejskiej do korzystania od 2007 r. z programu LEADER. Środki przyznane w ramach Schematu I przeznaczone zostały na opracowanie Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich, która zawierała

analizę możliwości rozwojowych terenów wiejskich. Projekt wdrażany był na terenie ww. gmin i nosił nazwę „Szlakiem historii i tradycji, Gorce-Pieniny”. Wdrażanie Programu Leader+ rozpoczęto od powstania grupy inicjatywnej, której zadaniem było między innymi poinformowanie społeczności o programie, który miał na celu pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w tworzenie oraz realizację lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich. Opracowano Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich, która była podstawą do ubiegania się o środki ze Schematu II.

Dnia 3 grudnia 2005 r. zostało powołane Stowarzyszenie. Komitet Założycielski Lokalnej Grupy Działania „Gorce-Pieniny” stanowiło 30 osób, które zostały zarekomendowane do prac na rzecz Stowarzyszenia przez podmioty z terenów gmin Krościenko nad Dunajcem i Ochotnica Dolna. W dniu 16 stycznia 2006 r. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS:0000249150, posiada numer statystyczny REGON 120203871.

W 2008 r. do LGD przystąpiła Gmina Czorsztyn, a w 2015 r. Miasto i Gmina Szczawnica.

Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) na lata 2007–2013 realizowana była przez Stowarzyszenie w oparciu o dwa cele ogólne:

- Waloryzacja zasobów przyrodniczych i kulturowych.
- Poprawa jakości życia, w tym warunków zatrudnienia.

W ramach ww. celów określono cele szczegółowe:

- Rozwój turystyki i agroturystyki w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych.
- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym promocja produktów lokalnych.
- Poprawa oferty spędzania wolnego czasu.
- Rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców oraz członków LGD.

Stopień realizacji LSR określono na podstawie badania ewaluacyjnego przeprowadzonego w 2015 r. W ramach realizacji „Małych projektów” do finansowania wybrano 82 wnioski, dla których wypłacono 98,96% środków dostępnych dla działania. Z kolei dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” do dofinansowania wybrano 2 wnioski – budżet zrealizowano w 100%. Środki na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wypłacono na 1 wniosek, czym zrealizowano budżet przeznaczony dla działania w 98,5%. Najwięcej w stosunku do złożonych wniosków wybrano do dofinansowania w zakresie działania „Odnowa i rozwój wsi”. Na 12 złożonych wniosków, wsparcie otrzymało 12 – wszystkie zrealizowane zostały przez Jednostki Samorządu Terytorialnego. Środki dostępne dla działania wykorzystano w 100%. **Na wszystkie działania łącznie wypłacono 2 504 602,38zł, co stanowi 99,41% środków przeznaczonych na wdrażanie LSR. Osiągnięto 100% zakładanych wskaźników.**

Do wdrażania obecnej LSR włączy się co najmniej 31 członków, którzy w okresie programowania PROW 2007-2013 realizowali cele poprzedniej Strategii.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gorce-Pieniny realizowało również projekt współfinansowany ze środków Fundacji wspomagania wsi pt. **Zima w 36 odstonach**. Był to projekt kulturalno-edukacyjny aktywujący i integrujący młodzież z gmin Krościenko n/D i Ochotnica Dolna. Zarówno wartość projektu, jak i kwota dofinansowania wnosila 2 000 zł. Drugim istotnym przedsięwzięciem, była realizacja projektu w ramach Programu współpracy transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007–2013 pt. **Twórcy Ludowi Pogranicza polsko-słowackiego**. Projekt polegał na opracowaniu i wydaniu albumu Twórcy Ludowi Pogranicza polsko-słowackiego oraz organizacji warsztatów z twórcami ludowymi, których celem była próba uchwycenia wspólnych korzeni i podobieństw wynikających z sąsiedzkiego położenia. Wartość projektu wynosiła 54 516,43 zł, kwota dofinansowania 46 338,96 zł.

5. Opis struktury LGD – reprezentatywność, doświadczenie członków.

Najwyższą władzą Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gorce-Pieniny jest **Walne Zebranie Członków** (WZC). Do jego kompetencji należy przede wszystkim uchwalanie kierunków i programu działania LGD, w tym uchwalenie LSR oraz zmian w LSR, ocena działalności pozostałych organów, uchwalanie Statutu i jego zmian, zatwierdzanie regulaminów pozostałych organów. **W skład LGD Gorce-Pieniny wchodzi przedstawiciele instytucji publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, którzy tworzą 131 członków zwyczajnych.** Największą grupę – 60 osób stanowią przedstawiciele sektora gospodarczego i jednocześnie mieszkańcy. Sektor publiczny i społeczny reprezentuje po 12 osób, sektor gospodarczy 11. Mieszkańców nie związanych z sektorem gospodarczym, społecznym, ani publicznym jest 33, natomiast 3 osoby spośród członków stowarzyszenia nie mieszkają na obszarze LGD, ani też nie reprezentują sektora gospodarczego, społecznego, ani publicznego.

Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa działania „Gorce-Pieniny” jest organem wykonawczym, działa na podstawie własnego Regulaminu. Do najważniejszych zadań Zarządu należy reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz, kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia oraz Biura, zwoływanie WZC, opracowywanie projektu LSR oraz innych dokumentów wymaganych przepisami PROW, realizacja LSR – w tym ogłaszanie konkursów, wykonywanie działań wymaganych przepisami, związanych z realizacją LSR, za wyjątkiem tych, które należą do wyłącznej kompetencji Rady.

W skład Zarządu LGD wchodzi 8 osób, pełniących funkcje: Prezesa Zarządu, Wiceprezesów, Sekretarza, Skarbnika oraz członka Zarządu. Wszyscy posiadają doświadczenie w działalności społecznej, wszyscy również brali czynny udział w pracach nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2016–2023, poprzez przynależność do Zespołu ds. opracowywania LSR.

W Biurze Zarządu LGD, powołanym w celu wspierania prac oraz organizacji działalności LGD zatrudniona jest 1 osoba na stanowisku - Kierownik Biura. **Osoba zatrudniona posiada udokumentowane doświadczenie oraz wiedzę we wdrażaniu i aktualizacji dokumentów strategicznych.** Ukończyła studia podyplomowe na kierunku Zarządzanie Funduszami Unii Europejskiej. Przez 10 lat pracowała w Małopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Karniowicach jako doradca ds. rozwoju obszarów wiejskich. Była członkiem zespołu wsparcia wnioskodawców i beneficjentów PROW 2007-2013. W ramach wdrażania LSR 2007–2015 przygotowywała wnioski o dofinansowanie oraz wnioski o płatność, prowadziła szkolenia, konsultacje i doradztwo dla beneficjentów osi 4 LEADER oraz organów biorących udział we wdrażaniu LSR. Przeprowadzała badania ewaluacyjne i aktualizacje Lokalnych Strategii Rozwoju. Informacje nt. wiedzy i doświadczenia pracowników Biura przedstawia załącznik nr 16 do wniosku o wybór LSR, natomiast opis stanowisk w którym ujęto wymagania oraz kompetencje załącznik nr 13 do wniosku o wybór LSR.

Praca Biura będzie na bieżąco monitorowana oraz poddawana ocenie, zgodnie z Regulaminem Biura stanowiącym załącznik nr 15 do wniosku o wybór LSR, gdzie szczegółowo określono sposób pomiaru jakości doradztwa. Dla pracowników Biura oraz członków Rady LGD określono Plan szkoleń, który służyć ma podnoszeniu wiedzy i kompetencji m.in. w zakresie procedur, oceny wniosków, udzielanego doradztwa oraz wdrażania LSR. Plan szkoleń stanowi załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR.

6. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia jest Rada, do jej wyłącznej kompetencji należy wybór oraz ocena operacji realizowanych w ramach wdrażania LSR, a także przyznawanie kwot wsparcia.

W skład Rady wchodzi 16 osób, pełniących funkcje: Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego oraz członków Rady. Członkowie Rady posiadają niezbędne kwalifikacje oraz

wiedzę do pełnienia swoich funkcji: 4 osoby posiadają doświadczenie w realizacji operacji współfinansowanych ze środków zewnętrznych, 2 osoby pełniły funkcję Członka Rady w latach 2008–2015, wszyscy uczestniczyli w szeregu szkoleń w zakresie realizacji PROW. Rada jest organem, w którym reprezentację posiadają wszystkie gminy członkowskie oraz sektory: publiczny, społeczny, gospodarczy i mieszkańcy. W składzie Rady zachowano parytety związane z obecnością w składzie co najmniej 1 kobiety i 1 osoby poniżej 35 roku życia oraz związane z reprezentatywnością sektorów. **Przedstawiciele sektora publicznego stanowią 25% składu (4 osoby), sektora społecznego 12,5% składu (2 osoby), sektora gospodarczego 25% (4 osoby), mieszkańcy nie związani z sektorem gospodarczym, społecznym, ani publicznym – 37,5% (6 osób).** Dane wszystkich członków organu decyzyjnego przedstawia załącznik nr 4 do wniosku o wybór LSR.

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

W procesie decyzyjnym każdorazowo, Rada zgodnie z przyjętym *Regulaminem Rady* stanowiącym załącznik nr 9 do wniosku o wybór LSR oraz *Procedurą wyboru i oceny operacji* i *Procedurą wyboru i oceny grantobiorców* stanowiącymi załączniki odpowiednio nr 9 i 10 do wniosku o wybór LSR, zachowywać będzie parytety poprzez stosowanie wyłączeń z wyboru i oceny osób powiązanych z wnioskodawcami oraz weryfikowanie grup interesu. **W składzie Rady podczas podejmowania decyzji ani władze publiczne ani żadna z grup interesu nie będzie posiadać więcej niż 49% praw głosu. Poprawności formalnej wyłączeń służyły będą deklaracje bezstronności oraz rejestry interesów członków Rady.**

Organem ustanowionym do nadzorowania pracy Rady, czuwania nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji i zgodności formalnej jest **Komisja Rewizyjna**, która składa się z 8 osób, w tym po 2 reprezentantów każdej gminy wchodzącej w skład LGD.

8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Dokumentami regulującymi działalność Stowarzyszenia są:

- Statut, który uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gorce-Pieniny. Statut reguluje zasady działalności Stowarzyszenia, wyznacza cele i obszary działalności oraz określa kompetencje poszczególnych organów.
- Regulamin Rady LGD, który uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gorce-Pieniny. Określa skład organu ze wskazaniem zadań oraz zasad wynagrodzenia; zawiera również zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, ich protokołowania, opisuje szczegółowe zasady podejmowania decyzji dotyczących wyboru operacji, określa tryb i sposób wyboru operacji oraz zasady zachowania parytetów.
- Regulamin Biura LGD, który uchwalany i aktualizowany jest przez Zarząd Stowarzyszenia. Zawiera uregulowania dotyczące struktury organizacyjnej biura, obowiązki pracodawcy i pracownika, zasady wynagradzania,
- Procedura naboru pracowników, która uchwalana i aktualizowana jest przez Zarząd Stowarzyszenia. Zawiera uregulowania dotyczące zatrudniania pracowników, opis stanowisk wraz z wymaganymi kwalifikacjami obowiązującymi na każdym stanowisku,
- Regulamin Zarządu LGD, który uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Gorce-Pieniny. Określa podział zadań wśród członków, kompetencje organu, zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, ich protokołowania,
- Regulamin Komisji Rewizyjnej, który uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków. Określa kompetencje członków Komisji, zasady prowadzenia działań kontrolnych, zasady protokołowania oraz podejmowania decyzji.

- Regulamin WZC, który uchwalany i aktualizowany jest przez Walne Zebranie Członków. Określa kompetencje WZC, zasady zwoływania i organizacji posiedzeń, ich protokołowania, opisuje zasady podejmowania decyzji.

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Lokalna Strategia rozwoju powstawała w pięciu etapach:

- Etap I – diagnoza i analiza SWOT.
- Etap II – określenie celów i wskaźników oraz opracowanie planu działania.
- Etap III – opracowanie zasad wyboru operacji i ustalenia kryteriów wyboru.
- Etap IV – opracowania zasad monitorowania i ewaluacji.
- Etap V – przygotowanie planu komunikacji.

Na wszystkich z wymienionych etapów stosowano różne metody partycypacji, wśród nich: konsultacje społeczne, badania ankietowe, fiszki projektowe oraz spotkania z ich autorami, wywiady grupowe, spotkania konsultacyjne, formularz zgłaszania uwag, mobilny punkt konsultacyjny, spotkania przy kawie, dostępność pracownika online za pośrednictwem portalu społecznościowego *Facebook*. Dodatkowo, podczas wszystkich etapów, pełniono dyżur w Biurze LGD, odpowiadano na korespondencję mailową oraz prowadzono konsultacje telefoniczne z wszystkimi zainteresowanymi osobami.

Etap I: udział lokalnej społeczności w pracach nad Strategią trwał od I etapu – opracowania diagnozy i analizy SWOT. Na początku września 2015 r. na stronie internetowej umieszczono ankietę oraz fiszkę projektową i informowano mieszkańców o możliwości konsultacji podczas spotkań przy kawie i dostępności pracownika online, który pełnił dyżur w każdy wtorek i czwartek w godzinach 9.00–15.00. Uruchomiono również mobilny punkt konsultacyjny, którego praca polegała na pełnieniu dyżurów pracownika w każdej gminie wchodzącej w skład LGD. Mobilny punkt konsultacyjny pracował w każdej gminie w dniach 15–17.09.2015, 21–23.09.2015, 28–30.09.2015. We wszystkich gminach w dniu 24.09.2015 przeprowadzono konsultacje społeczne. Ich przebieg podzielony został na dwie części. W pierwszej mieszkańcy zapoznani zostali z założeniami programu Leader, w drugiej – warsztatowej, opracowywali analizę SWOT określając potencjał i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Przeprowadzono badanie ankietowe dotyczące analizy SWOT. Do etapu I wykorzystano także metodę partycypacji, jaką jest formularz zgłaszania uwag, który umieszczony został na stronie internetowej LGD wraz z analizą wypracowaną wcześniej.

Etap II: podczas warsztatów na konsultacjach społecznych mieszkańcy pracowali również nad etapem II prac nad LSR – wskazywali problemy jakie należy rozwiązać na obszarze LGD i określali cele, do których powinno się dążyć poprzez wdrażanie LSR oraz wstępnie określali wskaźniki i ramy czasowe ich realizacji. Wcześniej, 29.05.2015 r. przeprowadzono wywiad grupowy z przedsiębiorcami, w którym udział wzięło 10 osób. Przeprowadzono również badanie ankietowe, w którym mieszkańcy wskazali jakie efekty oraz rezultaty powinny zostać osiągnięte poprzez wdrażanie LSR, co pomogło w ustalaniu celów ogólnych i szczegółowych, jak i rodzajów przedsięwzięć.

Etap III: do opracowania zasad wyboru operacji oraz określenia kryteriów, zaangażowani zostali przedstawiciele sektora społecznego, z którymi pracowano podczas spotkania konsultacyjnego

w dniu 17.06.2015 r. – w konsultacjach udział wzięło 18 osób. Dnia 29.10.2015 r. przeprowadzono w tej kwestii również wywiad grupowy z przedstawicielami sektora publicznego. Reprezentanci Gmin (9 osób), w tym Burmistrz Miasta i Gminy Szczawnica oraz Wójtowie Gmin Ochotnica Dolna, Czorsztyn i Krościenko nad Dunajcem opracowywali kryteria tak, aby zgodne były z uregulowaniami prawnymi dotyczącymi Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Etap IV: Zasady monitorowania i ewaluacji konstruować pomogli przedsiębiorcy, z którymi spotkano się na konsultacjach 17.06.2015 r. (21 osób) oraz autorzy fiszek projektowych podczas

wywiadu grupowego 29.10.2015 r. (10 osób). Do planowania zasad monitorowania i ewaluacji posłużono się również przeprowadzonym w 2015 r. badaniem ewaluacyjnym z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Przeprowadzone badanie pomogło ocenić, jakie metody należy stosować w celu lepszej oceny działań. Postanowiono wykorzystać te, które posłużyły do zdobycia rzetelnych i obiektywnych danych oraz zaproponować nowe, których poprzednio nie uwzględniono.

Etap V: do opracowania planu komunikacji zaangażowano przedstawicieli wszystkich sektorów, tak aby informacje wysyłane do odbiorców dostosowane były do potrzeb każdego z sektorów zaangażowanych w prace nad LSR oraz wszystkich mieszkańców, w szczególności uznanych za grupy defaworyzowane, czyli młodzieży i kobiet. W tym celu dnia 22.10.2015 r. odbyły się spotkania konsultacyjne z przedsiębiorcami oraz osobami udzielającymi się w organizacjach społecznych – w spotkaniu z przedsiębiorcami brało udział 19 osób, w spotkaniach z osobami udzielającymi się społecznie – 20 osób. Dnia 23.10.2015 r. przeprowadzono wywiad grupowy z przedstawicielami sektora społecznego, w którym udział wzięło 3 osoby. Przeprowadzono również badanie ankietowe.

Wstępne opracowania wszystkich elementów Strategii udostępniono do dalszych konsultacji za pośrednictwem strony internetowej, w zależności od sposobu konsultacji – wraz z formularzem uwag lub w formie formularza. Wszystkie przesłane informacje poddane zostały analizie. Te, które uznano za zasadne uwzględniono w poszczególnych elementach LSR.

Tabela 2 przedstawia osiem metod partycypacji, które zastosowano na poszczególnych etapach prac nad LSR.

Tabela 2 Metody partycypacji wykorzystane w pracach nad LSR w poszczególnych etapach

Rodzaj metody partycypacji	Etap I	Etap II	Etap III	Etap IV	Etap V
Spotkania gminne	X	X			
Spotkania przy kawie	X	X	X	X	X
Wywiad grupowy		X	X	X	X
Spotkania konsultacyjne			X	X	X
Badanie ankietowe	X	X			X
Mobilny punkt konsultacyjny	X	X	X	X	X
Dyżur pracownika online	X	X	X	X	X
Udostępnienie opracowania na stronie www wraz z formularzem uwag lub w formie formularza	X	X	X	X	X

Źródło: Opracowanie własne

Reasumując, w konsultacjach społecznych – spotkaniach gminnych uczestniczyło 81 osób, w wywiadach grupowych 32 osoby, w spotkaniach konsultacyjnych 201 osób. Z możliwości włączenia się w prace nad LSR poprzez mobilny punkt konsultacyjny skorzystało 51 osób, a ze spotkań przy kawie 23 osoby. Łącznie w konsultacjach we wszystkich etapach prac nad LSR udział wzięło 388 osób. W ramach prac nad LSR przeprowadzono badanie ankietowe, w którym udział wzięło 390 respondentów. Do biura złożone zostały 54 fiszki projektowe, z częścią autorów przeprowadzone zostały spotkania indywidualne.

Wszystkie dane zebrane podczas konsultacji społecznych zostały zebrane i opracowane. W LSR wykorzystano wyniki badań ankietowych, zawartość fiszek projektowych oraz konsultacje z ich autorami, analizy SWOT oraz problemy i cele wypracowywane przez mieszkańców podczas spotkań konsultacyjnych, wnioski z wywiadów grupowych, konsultacji online i spotkań indywidualnych. Uwagi zgłaszane za pomocą formularza uwag zostały poddane analizie, zasadne zostały uwzględnione, a niezasadne odrzucone.

Wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych:

- problemem na obszarze jest niska przedsiębiorczość mieszkańców – w ramach realizacji LSR należy wspierać działania związane z rozwojem przedsiębiorczości;
- odbiorcami działań w ramach wdrażania LSR powinny być przede wszystkim osoby młode oraz kobiety;
- brak jest na obszarze zadawalającej oferty spędzania czasu wolnego;
- efektem wdrażania LSR powinny być nowe miejsca pracy, atrakcje turystyczne, rozwój produktów i usług lokalnych;
- oczekiwanym rezultatem działań jest wzrost liczby turystów oraz spadek bezrobocia;
- konieczne jest realizowanie przedsięwzięć związanych z rozwojem infrastruktury turystycznej;
- szansą, którą należy wykorzystać do rozwoju jest czyste środowisko naturalne;

Ostateczny kształt dokumentu Strategii opracowany został przez Zespół ds. opracowywania LSR. W skład Zespołu wchodziło 31 członków Stowarzyszenia. Zadaniem Zespołu poza systematyzowaniem zebranych informacji było dostosowanie dokumentu do uwarunkowań prawnych, weryfikacja z założeniami *Poradnika dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowywania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014–2020* oraz wypracowanie ostatecznej wersji. Członkowie zespołu poza spotkaniami we własnym gronie przeprowadzili szereg konsultacji z przedstawicielami Departamentu Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego oraz osobami zaangażowanymi w opracowywanie LSR w innych Lokalnych Grupach Działania. Konsultacje miały na celu wypracowanie najlepszych rozwiązań stosowanych w RLKS². Do opracowania diagnozy społecznej oraz analizy SWOT wykorzystano również analizę ekspercką polegającą na opracowaniu danych statystycznych. Wykorzystanie analizy dało możliwość porównania wniosków płynących z konsultacji społecznych z faktami wynikającymi ze statystyk. Zaangażowanie podmiotu zewnętrznego uwarunkowane było czasochłonnością oraz wiedzą konieczną do opracowywania analiz statystycznych. Zespół ds. LSR wykorzystał część danych zawartych w analizach.

Oddolny udział mieszkańców w opracowywaniu Strategii nie został jednak zakończony. W trakcie wdrażania LSR możliwa jest aktualizacja dokumentu, gdy zajdą istotne okoliczności. Aby zaktualizowany dokument nadal odpowiadał na potrzeby zgłaszane przez mieszkańców, planuje się informowanie społeczności lokalnej o każdej zmianie za pomocą strony internetowej oraz poddawanie propozycji zmian do konsultacji społecznych. W zależności od rodzaju i ważności zmian, konsultacje przeprowadzane będą poprzez formularz zgłaszania uwag lub spotkania otwarte. Uwagi mieszkańców, tak jak podczas tworzenia LSR, poddawane będą analizie, następnie te istotne zasadne – uwzględniane. Zmiana LSR będzie przeprowadzana zgodnie z *Procedurą aktualizacji LSR* stanowiącą załącznik nr 1 do LSR.

---

² Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność.

III. Diagnoza

1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia LSR oraz branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru.

Wnioski, które można wysunąć z analizy danych statystycznych oraz te pochodzące z przeprowadzonych konsultacji społecznych są do siebie bardzo zbliżone (opisane w podrozdziałach 2-7 rozdziału). Świadczy to o tym, iż odczucia mieszkańców są spójne z udokumentowanymi pomiarami.

Zdaniem mieszkańców największym potencjałem regionu są walory turystyczne – położenie geograficzne, zasoby kulturowe, przede wszystkim tożsamość regionalna i tradycja. Rozwój obszaru powinien być zatem oparty na posiadanym dziedzictwie kulturowym.

Aby zwiększyć niską przedsiębiorczość mieszkańców, wynikającą zarówno ze statystyk jak i opinii społeczności lokalnej, należy podjąć działania w zakresie turystyki. Liczna baza noclegowa i gastronomiczna ma znaczący wpływ na generowanie ruchu turystycznego, ale nie wpływa znacząco na sytuację na rynku pracy. Zdaniem mieszkańców należy wesprzeć budowę i modernizację obiektów stanowiących atrakcje turystyczne oraz inwestować w już istniejące miejsca infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. Inwestycje w branżę turystyczną wpłyną na istotny problemem, którym jest dla mieszkańców brak miejsc pracy. Wygenerowanie większego ruchu turystycznego spowoduje wzrost zatrudnienia. Widać to w zaprezentowanych w rozdziale III.6 wynikach z przeprowadzonego badania ankietowego.

Możliwości powstawania nowych miejsc pracy mieszkańcy widzą również w branży budowlanej. Ta, mimo największego udziału wśród wszystkich zarejestrowanych podmiotów, nie generuje znacznej ilości miejsc pracy. Większość prowadzonych działalności jest źródłem utrzymania jednej rodziny. Zdaniem mieszkańców, zewnętrzne środki finansowe dostępne na rozwój działalności zainwestowane w już istniejące przedsiębiorstwa – pozytywnie wpłyną na sytuację na rynku pracy. Branżę budowlaną wykorzystać można również do utrwalania tradycji i tożsamości regionalnej poprzez promocję regionalnego budownictwa, które powiązane jest ściśle z obszarem. Przejawia się ono w planowaniu przestrzennym, jako zachowanie rozwiązań planistycznych opartych na tradycyjnych i ludowych formach.

Problemem dla mieszkańców jest brak miejsc wpływających na rozwój kulturalny społeczności. Bardzo niski udział podmiotów zarejestrowanych w branży związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją powoduje, iż brak jest miejsc do integracji lokalnej społeczności oraz możliwości rozwijania pasji. Inwestycje w miejsca integracji wpłyną na aktywność lokalnej społeczności, zarówno w kwestii przedsiębiorczości, jak i zaangażowana w inicjatywy oddolne. Umożliwią one nie tylko rozwijanie pasji, ale również wpłyną na upowszechnianie kultury i tradycji, która ma bardzo silne podstawy i jest podstawowym elementem rozwoju obszaru.

Jako branże kluczowe dla rozwoju obszaru uznano zgodnie z powyższym sekcję I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi), sekcję F (budownictwo) oraz sekcję R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją). W odniesieniu do wymienionych branż planuje się przeprowadzenie przedsięwzięcia związanego z integracją, która ma na celu uświadomienie znaczenia przedsiębiorczości i współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi dla rozwoju obszaru. Dodatkowo w ramach kryteriów oceny przynależność do wymienionych branż będzie premiowana, co przyczyni się do ich rozwoju.

Z przeprowadzonych konsultacji społecznych wynika, iż największa nadzieja w rozwoju regionu tkwi w ludziach młodych. Wniosek taki płynie zarówno ze spotkań konsultacyjnych, jak i badania ankietowego. Na pytanie *Jakie grupy osób Pana/Pani zdaniem wymagają objęcia wsparciem w ramach wdrażania LSR?* po 14% uzyskały odpowiedzi *młodzież do 25 lat* oraz *absolwenci szkół średnich i wyższych*. Młodzież zatem uznano za grupę, którą należy szczególnie uwzględnić w działaniach w ramach wdrażania Strategii. Zaklasyfikowano ją jako grupę defaworyzowaną z racji utrudnionego dostępu do rynku pracy, jak również uznano, iż wsparcie osób

młodych zahamuje ich odpływ z obszaru do większych aglomeracji w celu poszukiwania lepszych warunków zatrudnienia. Szczególną uwagę zwrócono również na sytuację kobiet, które pomimo, iż stanowią mniejszy odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotne, mają szansę zatrudnienia na mniej korzystnych warunkach. Często również wśród kobiet występuje zjawisko ukrytego bezrobocia. Kobiety nie rejestrują się w placówkach Urzędów Pracy, pomimo, iż są gotowe do podjęcia zatrudnienia. Przyczyny tego zjawiska są bardzo różne, często wynikają z mentalności społecznej. **Do grupy defaworyzowanej zaliczono więc osoby do 30 roku życia oraz kobiety.**

Grupy te w ramach wdrażania LSR będą szczególnymi odbiorcami działań – przewiduje się przeprowadzenie przedsięwzięcia związanego z podejmowaniem działalności gospodarczych dedykowanego tylko do nich, a w ramach pozostałych przedsięwzięć przynależność do grupy będzie premiowana w postaci dodatkowych punktów.

Docelowymi odbiorcami działań w ramach wdrażania niniejszej Strategii będą mieszkańcy, którzy stanowią największy kapitał obszaru oraz przedsiębiorcy i działacze społeczni – animatorzy lokalni, którzy mają ogromny wpływ na resztę społeczeństwa, jak również turyści, od obecności których zależy rozwój wielu obszarów przedsiębiorczości.

2. Charakterystyka gospodarki, przedsiębiorczości, branż z potencjałem rozwojowym

Na terenie działania LGD przedsiębiorczość mieszkańców jest bardzo zróżnicowana. O przedsiębiorczości mieszkańców świadczą m.in. wskaźniki związane z podmiotami gospodarczymi, jednostkami zarejestrowanymi w rejestrze REGON oraz osobami fizycznymi prowadzącymi działalność gospodarczą. O zróżnicowanej przedsiębiorczości na analizowanym obszarze świadczy wskaźnik podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności.

W 2014 r. wynosił on od 615 w Gminie Ochotnica Dolna do 1 185 w Mieście i Gminie Szczawnica. Średnia obliczona dla LGD wyniosła 866 i była wyższa od średniej dla powiatu nowotarskiego (799), ale niższa niż średnia dla województwa małopolskiego (1 059) i Polski (1 071). Większość podmiotów (97,0%) zarejestrowanych było w sektorze prywatnym.

Wskaźnik podmiotów nowo rejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców na obszarze LGD w 2014 r. wyniósł 168 i był wyższy niż średnia w powiecie nowotarskim (90), województwie małopolskim (95) i Polsce (93). Na przestrzeni lat 2009–2014 wskaźnik ten systematycznie wzrastał (od 128 w 2009 r.).

Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności na obszarze LGD w 2014 r. wynosiła 71, od roku 2009 wskaźnik nie ulegał znacznym zmianom (od 69 do 71). W 2014 roku wskaźnik ten był wyższy niż średnia dla powiatu nowotarskiego (64), ale niższy niż średnia dla województwa małopolskiego (78) i Polski (77).

Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2009–2014 również nie ulegała zbyt dużym wahaniom – w 2014 r. wyniosła 139 i była wyższa niż średnia dla powiatu nowotarskiego (127), ale niższa niż średnia dla województwa małopolskiego (169) i Polski (170).

Wszystkie omówione powyżej wskaźniki przedsiębiorczości przedstawia tabela 3.

Tabela 3 Wskaźniki przedsiębiorczości na obszarze LGD, w powiecie nowotarskim, województwie małopolskim i Polsce w 2009 i 2014 r.

Jednostka terytorialna	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności		Podmioty gosp. narodowej na 1 000 mieszk. w wieku produkcyjnym	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
średnia LGD	826	866	128	168	70	71	134	139
powiat nowotarski	726	799	84	90	59	64	117	127
województwo małopolskie	952	1 059	95	95	73	78	150	169
Polska	981	1 071	92	93	74	77	152	170

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej podmiotów w 2014 r. działało w sekcji F – branży związanej z budownictwem (wg Sekcji PKD 2007)³ – 498 podmiotów, co stanowiło 19,07% wszystkich. **Na szczególną uwagę zasługuje sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.** Odsetek podmiotów zarejestrowanych w tej sekcji w podmiotach ogółem na obszarze LGD w 2014 r. wynosił 15,54% (406 podmiotów) – był pięciokrotnie wyższy niż w Polsce (3,12%) oraz wyższy niż w województwie małopolskim (3,81%). **Branża ta z punktu widzenia rozwoju regionu zasługuje na szczególną uwagę, gdyż może generować rozwój turystyki.** Na kolejnych pozycjach są: branża usługowa – handel hurtowy i detaliczny (sekcja G), transport i gospodarka magazynowa (sekcja H), przetwórstwo przemysłowe (sekcja C). Zaznaczyć należy również niską rangę sekcji R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją. Liczba podmiotów w tej branży to zaledwie 66 jednostek (2,53%). Z punktu widzenia mieszkańców niski udział przedsiębiorstw w tej sekcji stanowi barierę w rozwijaniu pasji oraz zagospodarowaniu czasu wolnego lokalnej społeczności i turystów. **Jako branże mające kluczowe znaczenie dla regionu określono więc działające w sekcjach I, F oraz R.**

W przeprowadzonym badaniu ankietowym na pytanie *Jakie działania, z jakiego zakresu, według Pana/Pani powinny być realizowane na obszarze LGD, w ramach LSR?* odpowiedź *wsparcie rozwoju przedsiębiorczości (wsparcie finansowe i doradztwo przy zakładaniu działalności gospodarczej, tworzeniu nowych miejsc pracy)* uzyskała jeden z większych wyników – 12%. Również odpowiedź *zewnętrzne środki na rozwój* pojawiały się niemalże we wszystkich analizach SWOT opracowywanych przez mieszkańców, jako szansa dla rozwoju obszaru.

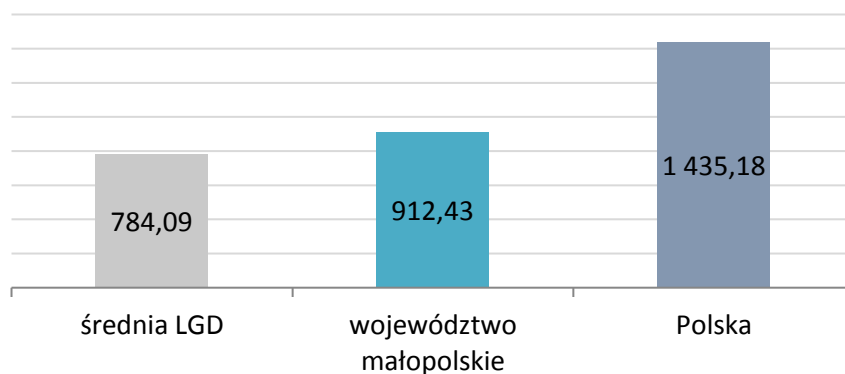
Rozwój przedsiębiorczości jest dla mieszkańców nadzieją do szybszego i efektywniejszego rozwoju całego obszaru. Mieszkańcy wskazywali jednak, iż nie zależy to tylko od chęci i zaangażowania, ale również od warunków zewnętrznych. Dla osób prowadzących działalność gospodarczą lub tych, które chciałyby ją założyć – problem stanowią czynniki prawne i wysokie koszty utrzymania. Podczas wywiadu z przedsiębiorcami, który przeprowadzono podczas konsultacji społecznych, najczęściej wskazywano zagrożenia, jakimi są: wysokie podatki oraz koszty utrzymania pracownika – wysokie koszty obowiązkowych świadczeń społecznych.

Specyficznym rodzajem przedsiębiorczości jest **przedsiębiorczość społeczna**, która ma na celu walkę z wykluczeniem społecznym poprzez łączenie ekonomii i działań społecznych. Na obszarze LGD działa 7 przedsiębiorstw społecznych (ekonomii społecznej). W Mieście i Gminie Szczawnica 3, w Gminie Czorsztyn 1, w Gminie Krościenko nad Dunajcem 3, w Gminie Ochoznica Dolna nie działa żadne.

³ Polska Klasyfikacja Działalności 2007, Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. z 2007 r. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).

Czynnikiem obrazującym działalność sektorów gospodarczych są dochody gmin. **Dochód podatkowy gmin wchodzących w skład LGD za 2013 r. wynosił 784,09 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wynik ten był niższy niż średnia w województwie małopolskim (912,43 zł) i Polsce (1 435,18 zł) – wykres 1.** Sposobem oszacowania dochodu podatkowego na 1 mieszkańca dla LGD i województwa małopolskiego było wyliczenie średniej arytmetycznej wskaźników G (publikowanych przez Ministerstwo Finansów – Departament Finansów Samorządu Terytorialnego) gmin tworzących LSR oraz gmin tworzących województwo. Wskaźnik Gg dla kraju określony został przez MF⁴.

Wykres 1 Dochód podatkowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na obszarze LGD, w województwie małopolskim i Polsce za 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dochody gmin ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 r. na obszarze LGD wynosiły 3 495,59 zł. Był to wynik wyższy niż średnia dla powiatu nowotarskiego (3 256,92 zł), ale niższy niż średnia dla województwa małopolskiego (3 737,87 zł) i Polski (3 971,27 zł).

Udział dochodów własnych gmin w dochodach ogółem na obszarze LGD w 2014 r. wynosił 35,4% – był nieco wyższy niż średni udział w powiecie nowotarskim (33,8%), ale zdecydowanie niższy niż w województwie małopolskim (51,9%) i Polsce (55,4%). Na przestrzeni lat 2009–2014 udział dochodów własnych w dochodach ogółem nieznacznie się wahał, osiągając najniższy wynik w 2011 r. (27,0%), a najwyższy w 2014 r.

Udział podatku od osób fizycznych w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca na analizowanym obszarze w 2014 r. wynosił 334,02 zł. Był to wynik nieznacznie wyższy niż średnia dla powiatu nowotarskiego (326,21 zł), natomiast był dużo niższy niż średnia dla województwa małopolskiego (718,75 zł) i Polski (783,51 zł). Udział podatku od osób prawnych w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca na obszarze LGD w 2014 r. wynosił zaledwie 8,18 zł i był niższy niż w powiecie nowotarskim (10,02 zł), województwie małopolskim (43,73 zł) i Polsce (55,36 zł).

Wydatki gmin wchodzących w skład LGD w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiły w 2014 r. 3 248,00 zł. Był to wynik niższy niż średnia dla powiatu nowotarskiego (3 310,01 zł), województwa małopolskiego (3 767,05 zł) i Polski (4 021,24 zł). Największe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w Gminie Czorsztyn (3 393,03 zł), najniższe zaś w Gminie Krościenko nad Dunajcem (3 116,47 zł).

Diagnoza społeczno –gospodarcza obszaru LGD „Gorce-Pieniny” została przeprowadzona w miesiącach kwiecień, maj 2019 roku w oparciu o analizę danych statystycznych, analizę przeprowadzonych dotychczas naborów wniosków oraz analizę informacji zgromadzonych przez biuro LGD w ramach prowadzonego doradztwa i bezpośrednich rozmów z mieszkańcami obszaru objętego LSR.

⁴ Strona internetowa Ministerstwa Finansów, mf.gov.pl.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku na terenie LGD Gorce – Pieniny zmienił się rynek pracy pod kątem wielkości bezrobocia w stosunku do danych za rok 2013. Według danych na koniec roku 2018 stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 6.0 % i jest ona ciągle wyższa od stopy bezrobocia w województwie małopolskim, która wynosi 4,7% (*Dane GUS na dzień 31.12.2018r*).

Ponadto z obserwacji po przeprowadzonych naborach w latach 2016 -2017 oraz po zakończonym naborze wniosków w dniu 20.05.2019 r na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej wynika, że wnioskodawcy wykazują duże zainteresowanie uzyskaniem wsparcia finansowego w tym zakresie. Złożonych wniosków było zawsze więcej niż środków przeznaczonych w naborach.

Dodatkowo z przeprowadzonego przez pracowników biura LGD „Gorce – Pieniny” doradztwa w latach 2016-2018 skorzystało 201 osób, m. in. przedstawiciele jednostek sektora finansów publicznych, organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy oraz osoby chcące założyć własną działalność gospodarczą. Największe zainteresowanie było wśród osób, które mają pomysł na biznes i szukają środków, które pomogą im rozpocząć działalność gospodarczą oraz wśród przedsiębiorców chcących rozwinąć się. Zaplanowana w LSR pula środków w wysokości 2 900 000 zł na przedsięwzięcia związane z tworzeniem miejsc pracy (podejmowanie działalności gospodarczej, rozwijanie działalności gospodarczej) jest niewystarczająca, a w obecnym okresie programowania na podejmowanie działalności gospodarczej możliwe jest pozyskanie środków tylko za pośrednictwem lokalnych grup działania.

W roku 2019, w związku z możliwością pozyskania dodatkowych środków w wyniku spełnienia warunków określonych w §8 ust. 3 umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR (maksymalnie do 11% z kwoty 4 750 000 zł), LGD „Gorce – Pieniny” planuje dodatkowe środki finansowe, alokować na przedsięwzięcia: 1.2.1 Podejmowanie działalności gospodarczej (120 000zł) oraz 1.2.3 Rozwijanie działalności gospodarczej (400 000 zł).

W styczniu 2020 r. w związku z zakwalifikowaniem się LGD „Gorce-Pieniny” do ubiegania o podwyższenie wysokości środków finansowych na wsparcie realizacji operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR) w dniach 6 – 13 lutego 2020r. przeprowadzona została konsultacja społeczna, dotycząca aktualizacji LSR pod kątem ubiegania się o podwyższenie wysokości środków finansowych o 520 000,00 zł na tzw. "II bonus".

W ramach diagnozy obszaru LGD:

- a) została przeprowadzona szczegółowa analiza przeprowadzonych dotychczasowo naborów dotyczących przedsięwzięć związanych z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości i zachowaniem dziedzictwa. Za podstawowe i dokładne dane służyły nam przede wszystkim wyniki z naborów wniosków.
- b) w dniu 15 stycznia br. odbyło się spotkanie członków Zarządu i pracowników Biura LGD podczas którego dyskutowaliśmy na temat bonusu, mając na uwadze, że środki mogą zostać wykorzystane przynajmniej w 50% na operacje w sektorze gospodarczym, a uzyskanie dotacji wiąże się z koniecznością utworzenia miejsca pracy i utrzymania go w pełnym wymiarze czasu pracy przez odpowiednio: 2 lata przy premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej i 3 lata przy rozwijaniu działalności gospodarczej.
- c) na kolejnym posiedzeniu Zarządu w dniu 4 lutego br. rozmawiano o potrzebie wydzielenia z budżetu dodatkowych środków finansowych kwoty na przedsięwzięcie 1.2.4 Zachowanie tożsamości regionalnej z uwagi na zainteresowanie stowarzyszeń z obszaru działania LGD i mając na uwadze zrealizowanie już jednego naboru, z którego wszystkie operacje są już definitywnie rozliczone i zakończone.
- d) szczególny nacisk dot. przedsięwzięcia zakładania nowych działalności gospodarczych położono na szybkość realizacji operacji (otrzymywaniem płatności ostatecznej z ARiMR), a także powzięto pod analizę wyniki przeprowadzonych naborów wniosków związanych z podejmowaniem działalności gospodarczej, w których złożono łącznie 46 wniosków, a pula środków „wystarczyła jedynie” na dofinansowanie 29 nowych podmiotów

gospodarczych. Daje to jasny obraz że środki z drugiego bonusu powinny zostać alokowane właśnie na zakładanie działalności gospodarczej.

- e) powzięto pod analizę również wyniki przeprowadzonych 2 naborów wniosków w 2019r., związanych z rozwijaniem działalności gospodarczej, w których złożono łącznie 14 wniosków, a pula środków „wystarczyła jedynie” na dofinansowanie 3 podmiotów gospodarczych. Daje to sygnał, że środki z drugiego bonusu powinny zostać alokowane także na rozwijanie działalności gospodarczej.
- f) po szczegółowej analizie w oparciu o powyższe czynności składające się na diagnozę, Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Gorce – Pieniny” zdecydował się na:
- premie w postaci 3 szt. po 60 000,00 zł na przedsięwzięcie 1.2.1 podejmowanie działalności gospodarczej - stanowi łącznie 180 000,00 zł zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:
wskaźnik produktu:
-liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa +3 szt.
wskaźnik rezultatu:
-liczba utworzonych miejsc pracy + 3 szt.
  - rozwój w postaci 1 szt. na przedsięwzięcie 1.2.3 Rozwój działalności gospodarczej – kwotę 140 000 zł zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:
wskaźnik produktu:
-liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa +1 szt.
wskaźnik rezultatu:
-liczba utworzonych miejsc pracy + 1 szt.
  - zachowanie dziedzictwa w postaci 4 szt. po 50 000 zł na przedsięwzięcie 1.2.4 Zachowanie tożsamości regionalnej – stanowi łącznie 200 000 zł zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:
wskaźnik produktu:
-liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR +8 szt.
wskaźnik rezultatu:
-liczba uczestników zadań z udziałem podmiotów, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR + 60 szt.

W 2021 roku dokonano przeliczenia budżetu Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) wdrażanej przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce-Pieniny” z PLN na walutę EUR. Wolne środki pochodzące z różnic kursowych EURO dla poddziałania 19.2 w kwocie 93 298,85 EUR zdecydowano przypisać do wskaźnika, który jest szybko realizowany przez beneficjentów oraz na który niezmiennie istnieje duże zapotrzebowanie wśród społeczności lokalnej. Mowa o rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury rekreacyjnej – realizowanego w ramach przedsięwzięcia 1.1.3 Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi planowana jest zmiana Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 m.in. w zakresie zwiększenia budżetu przeznaczanego na działanie LEADER oraz wydłużenia okresu wdrażania Programu. W związku z powyższym Zarząd LGD „Gorce-Pieniny” przeprowadził konsultacje społeczne. W wyniku, których wpłynęło do biura LGD „Gorce – Pieniny” 69 ankiet. Mieszkańcy najczęściej wskazywali potrzebę wsparcia przedsiębiorczości, w tym na podejmowanie działalności gospodarczej (65 odpowiedzi) oraz rozwijania działalności gospodarczej (14 odpowiedzi). Mieszkańcy również widzą potrzebę wsparcia rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej

infrastruktury turystyczne (17 odpowiedzi) jak również działaniami promocyjnymi obszaru LSR (12 odpowiedzi). Najmniejszym zainteresowaniem wśród mieszkańców były działania związane z zachowaniem dziedzictwa kulturowego (5 odpowiedzi).

Została również przeprowadzona szczegółowa analiza przeprowadzonych dotychczasowo naborów na przedsięwzięcia związane z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości, infrastrukturą niekomercyjną oraz promocją regionu. Daje to sygnał, że dodatkowe środki powinny zostać ulokowane właśnie w tych przedsięwzięciach. Za podstawowe dane służyły nam przede wszystkim wyniki z przeprowadzonych naborów wniosków.

Po szczegółowej analizie w oparciu o powyższe odpowiedzi, Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Gorce – Pieniny” zdecydował się na:

- premie w postaci 10 szt. po 60 000,00 zł w ramach przedsięwzięcia 1.2.1 podejmowanie działalności gospodarczej - kwotą 150 000 EUR zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:

wskaźnik produktu:

-liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa +10 szt.

wskaźnik rezultatu:

-liczba utworzonych miejsc pracy + 10 szt.

- rozwój w postaci 3 szt. w ramach przedsięwzięcia 1.2.3 Rozwój działalności gospodarczej – kwotą 127 900 EUR zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:

wskaźnik produktu:

-liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa + 3szt.

wskaźnik rezultatu:

-liczba utworzonych miejsc pracy + 3 szt.

- promocja obszaru LSR w postaci 1 szt. max kwota wsparcia do 124 400 zł na przedsięwzięcie 1.1.4 Spójne działania marketingowe na rzecz regionu – stanowi łącznie 31 100 EUR zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:

wskaźnik produktu:

- liczba zadań marketingowych + 3 szt.

wskaźnik rezultatu:

- liczba odbiorców zadań marketingowych + 300 szt.

- promocja obszaru LSR w postaci 1 szt. max kwota wsparcia do 100 000 zł na przedsięwzięcie 1.1.1 Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD – stanowi łącznie 100 000 EUR zwiększając tym samym dotychczasowe wskaźniki w wyżej wymienionym przedsięwzięciu o dodatkowe:

wskaźnik produktu:

- Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej + 4 szt.

wskaźnik rezultatu:

- Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury + 500 szt.

Łączny budżet LGD na realizację LSR (19.2) zakłada się ostatecznie na poziomie 1 856 500 EUR.

3. Opis rynku pracy – zatrudnienie i bezrobocie, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy

Zatrudnienie jest parametrem, który wskazuje trendy na rynku pracy. Im wyższy wskaźnik zatrudnienia, tym lepiej rozwinięty rynek pracy. Z analizy wskaźnika liczby osób pracujących na 1 000

ludności wynika, iż na obszarze LGD zatrudnienie było na znacznie niższym poziomie niż w Polsce i województwie małopolskim. W latach 2009–2014 wskaźnik ten utrzymywał się na podobnym poziomie, osiągając najniższy wynik w 2009 r. (112), a najwyższy w 2012 r. (123). W 2014 r. wskaźnik ten dla obszaru LGD wyniósł 118, dla powiatu nowotarskiego 128, dla województwa małopolskiego 220, a dla Polski – 230. Najślabiej spośród gmin LGD wypadła Gmina Krościenko nad Dunajcem – wskaźnik wyniósł zaledwie 89, najlepiej zaś Miasto i Gmina Szczawnica – 154. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie nowotarskim w 2014 r. wyniosło 3 039,93 zł i było znacznie niższe niż w województwie małopolskim (3 700,06 zł) i Polsce (4 003,99 zł).

Następstwem braku miejsc pracy lub nieodpowiednich kwalifikacji mieszkańców, które nie są dostosowane do rynku pracy – jest bezrobocie. Na obszarze gmin wchodzących w skład LGD w 2014 r. zarejestrowanych jako bezrobotne było 1 675 osób, w tym 966 mężczyzn i 709 kobiet. Obszar LGD charakteryzował wysoki wskaźnik liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym, z tendencją wzrostową w latach 2009–2013 i spadkiem w 2014 r. W porównaniu z powiatem nowotarskim, województwem małopolskim i Polską – wskaźnik ten był wyższy (tabela 4).

Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w latach 2009–2014 – porównanie średniej LGD, powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski

Jednostka terytorialna	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
średnia LGD	0,071	0,079	0,077	0,089	0,099	0,089
powiat nowotarski	0,057	0,068	0,067	0,077	0,083	0,073
województwo małopolskie	0,062	0,067	0,068	0,076	0,078	0,066
Polska	0,077	0,079	0,080	0,087	0,088	0,075
	% udział osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym					
średnia LGD	7,1	7,9	7,7	8,9	9,9	8,9
powiat nowotarski	5,7	6,8	6,7	7,7	8,3	7,3
województwo małopolskie	6,2	6,7	6,8	7,6	7,8	6,6
Polska	7,7	7,9	8,0	8,7	8,8	7,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2014 r. najmniej korzystna sytuacja miała miejsce w Gminie Szczawnica, gdzie stosunek osób bezrobotnych do osób w wieku produkcyjnym wyniósł 0,101, najlepsza zaś w Gminie Ochotnica Dolna – 0,067.

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące poziomu bezrobocia z podziałem na wykształcenie oraz wiek osób zarejestrowanych. Zaprezentowane dane podano na poziomie powiatu, ze względu na fakt, iż brak jest danych statystycznych odnoszących się do wymienionych wskaźników na poziomie mniejszych jednostek terytorialnych.

Spośród osób zarejestrowanych jako bezrobotne w 2014 r. 57,67% stanowili mężczyźni, a 42,33% kobiety. W powiecie nowotarskim w sumie zarejestrowanych jako bezrobotne było 8 752 osoby. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,05%) oraz gimnazjalnym i podstawowym (29,56%), a najmniej liczną – osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,83%) oraz wyższym (9,72%).

Wśród grup wiekowych najczęściej zarejestrowanych bezrobotnych osób było w przedziałach do 24 lat (27,74%) oraz 25–34 lata (27,19%).

Stopa bezrobocia w 2014 r. w powiecie nowotarskim wyniosła 13,1% i była wyższa niż w Polsce (11,4%) i województwie małopolskim (9,7%).

4. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, czyli aktywności i świadomości obywateli w zakresie samoorganizacji i osiągania wyznaczonych celów bez impulsu ze strony jednostek publicznych – jest bardzo istotnym elementem charakterystyki obszaru. Podstawowymi cechami społeczeństwa obywatelskiego są świadomość potrzeb wspólnoty oraz dążenie do ich zaspokajania.

Na przykładzie działalności sektora społecznego w latach 2009–2014 widać **wyraźny wzrost zaangażowania lokalnej społeczności**. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych systematycznie wzrastała, od 63 w 2009 r. do 79 w 2014 r. W porównaniu z powiatem nowotarskim, województwem małopolskim i Polską wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców wypadł jednak gorzej – w 2014 r. na obszarze LGD i w powiecie nowotarskim wynosił 26, natomiast w województwie małopolskim i Polsce – 33.

Kolejnym czynnikiem obrazującym zaangażowanie społeczne jest udział w wyborach samorządowych. Na obszarze LGD w wyborach samorządowych w 2014 r. frekwencja wyniosła 48,51%, podczas gdy w województwie małopolskim 48,45%, a w Polsce 47,4%.

Podsumowując należy stwierdzić, iż na obszarze LGD zauważyć można rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

5. Wskazanie problemów społecznych

Następstwem słabo rozwiniętego rynku pracy oraz dużej ilości osób zarejestrowanych jako bezrobotne jest wysoka ilość osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Świadczenia te przybierają formę pieniężną, rzeczową lub usługową. W zakresie pomocy społecznej w każdej z gmin powołana jest wyspecjalizowana jednostka – Ośrodek Pomocy Społecznej. Zajmuje się ona świadczeniem usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób starszych i chorych oraz pomocą finansową, rzeczową i organizacyjną dla osób w trudnej sytuacji życiowej oraz poprzez swoje działania podejmuje walkę z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Liczba osób objętych opieką społeczną w latach 2009–2014 na obszarze LGD utrzymywała się na podobnym poziomie i w każdym roku wynosiła ponad 2 300 osób, z wyjątkiem roku 2014, gdy spadła do poziomu 2 177 osób. Z pomocy społecznej korzystało w 2014 r. 614 gospodarstw domowych – był to wynik wyższy o 14 w stosunku do roku 2009. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2009–2014 ulegała wahaniom. W porównaniu do województwa małopolskiego i powiatu nowotarskiego nie przedstawiała się korzystnie, była jednak niższa niż w Polsce (tabela 5).

Tabela 5 Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2009–2013 – porównanie średniej LGD, powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski

Jednostka terytorialna	Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
średnia LGD	80	87	79	77	77	72
powiat nowotarski	65	63	59	60	61	63
województwo małopolskie	73	70	66	67	67	64
Polska	91	87	81	81	83	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwyższy wskaźnik osób objętych pomocą społeczną w 2014 r. odnotowano w Gminie Ochotnica Dolna (103), natomiast najniższy w Gminie Czorsztyn (51).

Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku na obszarze LGD w 2014 r. wynosił 47,59%. Był to wynik bardzo niekorzystny w porównaniu z Polską (28,35%) i województwem małopolskim (30,73%). W latach 2009–2014 zauważalny był jednak spadek wskaźnika z 63,60% w 2009 r. – najwyższy wynik, do 47,59% w 2014 r., gdy odnotowano wynik najniższy.

Na tle Polski oraz województwa małopolskiego dane dotyczące pomocy społecznej nie przedstawiają się korzystnie, co wpływać może na zjawiska takie jak ubóstwo i wykluczenie społeczne. Zjawiska te nie są występują jednak w dużej skali.

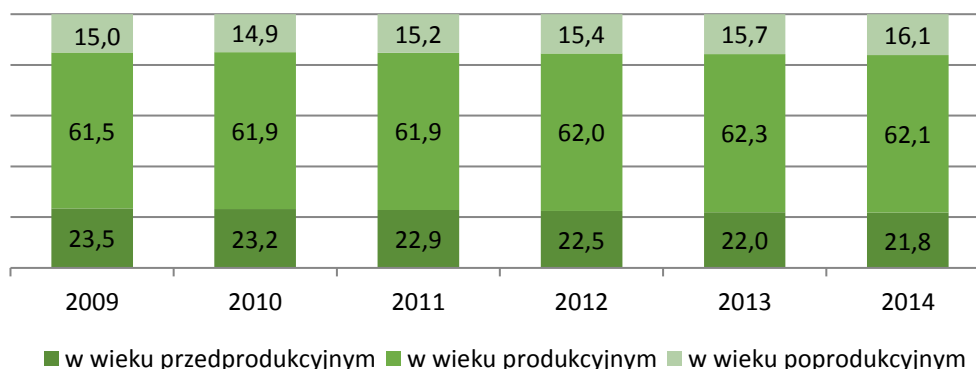
Niekorzystne statystyki osób korzystających ze świadczeń społecznych mają wpływ na wydatki gmin na pomoc społeczną. Wydatki na ten cel gmin wchodzących w skład LGD stanowiły 15,40% wydatków ogółem – udział ten był wyższy niż w Polsce (13,36%) i województwie małopolskim (12,67%). Średni udział wydatków na pomoc społeczną w latach 2009–2014 wynosił na obszarze LGD 14,46%, w Polsce 13,55%, a w województwie małopolskim 13,22%.

6. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru

Charakterystyka demograficzna

Obszar objęty LSR według danych GUS na dzień 31 grudnia 2013 r. zamieszkiwało 30 115 osób, z czego 14 726 to mężczyźni, a 15 389 to kobiety. W kolejnym roku teren LGD zamieszkiwany był przez 30 161 osób, z czego 14 760 stanowili mężczyźni, zaś 15 401 kobiety. Na przestrzeni lat 2009–2014 zauważyć można wzrost liczby ludności (29 345 osób w 2009 r.). Istotnym faktem jednak jest to, iż malała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, a rósł udział osób w wieku poprodukcyjnym (wykres 2), co wskazuje na „starzenie się” społeczeństwa.

Wykres 2 Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze LGD w latach 2009–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mimo spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym na obszarze LGD w 2014 r., liczba ta w porównaniu z Polską i województwem małopolskim wypadła korzystniej. Ta sama sytuacja miała miejsce w przypadku udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który był niższy niż w kraju i województwie małopolskim (tabela 6).

Tabela 6 Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej LGD ze średnimi powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski

Jednostka terytorialna	Udział % osób w ludności ogółem
------------------------	---------------------------------

	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
średnia LGD	21,8	62,1	16,1
powiat nowotarski	21,1	62,9	16,0
województwo małopolskie	19,0	62,8	18,2
Polska	18,0	63,0	19,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza ludności z 2014 r. wskazuje na wzrost liczby ludności na obszarze powiatu nowotarskiego w kolejnych latach. Szacuje się, że w 2030 r. obszar będzie zamieszkiwany przez 192 616 osób, czyli o 2 993 więcej, niż w roku 2013. Na pozytywną prognozę mają wpływ dodatni przyrost naturalny oraz saldo migracji.

W latach 2009–2014 wskaźnik przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1 000 ludności ulegał wahaniom od 2,7 do 5,6 – na uwagę zasługuje fakt, iż cały czas utrzymywał się na poziomie dodatnim. W 2014 r. na obszarze LGD odnotowano wynik 2,7, podczas gdy w powiecie nowotarskim wyniósł tyle samo, w województwie małopolskim 1,4, a w Polsce 0,0.

Saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2014 r. wynosiło -1,5. Wskaźnik ten był niższy niż średnia dla powiatu nowotarskiego (0,6), województwa małopolskiego (0,9) i Polski (-0,4).

Niekorzystne czynniki demograficzne mają ogromny wpływ na występowanie zjawiska „starzenia się społeczeństwa”. Na problem ten zwracali uwagę mieszkańcy podczas konsultacji społecznych. Rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym powiązane są mocno, według mieszkańców, z sytuacją na rynku pracy oraz stabilizacją życia.

Dziedzictwo kulturowe, turystyka, kultura

Dziedzictwo kulturowe i turystyka to obszary głęboko ze sobą powiązane. **Bogactwo dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i historycznego jest jednym z czynników generujących ilość turystów danego regionu. Jest to również element świadczący o spójności wszystkich gmin wchodzących w skład LGD. Na obszarze LGD leżącym w paśmie Pienin, Gorców i Beskidu Sądeckiego znaleźć można wiele zabytków związanych z historią i przyrodą.** Do najważniejszych należą⁵:

- ruiny zamku z XIII–XIV w. w Czorsztyńcu;
- kościół parafialny pw. św. Katarzyny z XVI w. w Sromowcach Niżnych;
- ruiny zamku Pieniny z drugiej połowy XIII w. w Krościenku nad Dunajcem;
- kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych z XIV w. w Krościenku nad Dunajcem;
- „stara poczta” z XIX w. w Krościenku nad Dunajcem;
- zespół młyński w Ochotnicy Dolnej;
- kościół parafialny pw. św. Mikołaja z XVIII w. w Tylmanowej;
- zespół dworski z XIX w. w Tylmanowej;
- cerkiew grekokatolicka pw. św. Jana Chryzostoma w Szczawnicy – Szlachtowej z XIX w. wraz z cmentarzem przykościelnym;

oraz wiele willi, domów i zagród wpisanych do rejestru zabytków.

Obszar LGD posiada również warunki do uprawiania turystyki aktywnej. Składają się na nie liczne szlaki piesze, rowerowe, konne, wodne oraz stoki narciarskie. Szlaki turystyczne wytyczone są

⁵ Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.

m.in. w Pienińskim oraz Gorczańskim Parku Narodowym, szlak kajakowy zlokalizowany jest na rzece Dunajec, szlaki konne przebiegają głównie przez gminy Krościenko nad Dunajcem oraz Czorsztyn.

Innym czynnikiem determinującym atrakcyjność turystyczną jest tożsamość regionalna i związane z nią tradycje. Na obszarze LGD wynikają one głównie ze wspólnej przeszłości historycznej. **Ogromne znaczenie mają zwyczaje, obyczaje, posługiwanie się gwara, dbałość o strój regionalny oraz tworzenie wspólnoty poprzez kultywowanie wspólnego śpiewania, muzykowania i tańca regionalnego, a także budownictwo regionalne, które tworzą wyjątkową kulturę ludową.**

Parametrem wpływającym na turystykę jest również posiadanie dobrze rozwiniętej infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. W ich skład wchodzi przede wszystkim baza noclegowa i gastronomiczna. Składają się na nią miejsca noclegowe w hotelach, pensjonatach, domach wczasowych oraz agroturystycznych oraz bary, restauracje i jadłodajnie. Podmioty zarejestrowane w sekcji I, opisanej w rozdziale III.2, świadczą o mocno rozbudowanej infrastrukturze turystycznej, która jest jednym z elementów niezbędnych do generowania ruchu turystycznego – niezbędne jest jednak jej wsparcie.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby stworzenia niniejszej Strategii na pytanie o zakres realizowanych na obszarze działań, odpowiedź *rozwój infrastruktury turystycznej (bazy noclegowej, gastronomicznej, atrakcji turystycznych)* oraz *rozwój produktów i usług lokalnych* uzyskały odpowiednio wyniki 17% i 15%. Na pytanie *Jakie Pana/Pani zdaniem powinny być efekty wdrażania LSR?* odpowiedź *atrakcje turystyczne* uzyskała największy wynik – 33%, na drugim miejscu wskazywano *miejsca pracy* – 29%. Jako oczekiwany rezultat wdrażania LSR wskazano *wzrost liczby turystów* – 25% oraz *spadek bezrobocia* – 16%. Widać zatem, jak mocno mieszkańcy wiążą ze sobą rynek pracy oraz turystykę.

Dostęp mieszkańców oraz osób odwiedzających do obiektów rozpowszechniających kulturę nie jest zbyt mocną stroną analizowanego obszaru. W gminach wchodzących w skład LGD w 2013 r. działała zaledwie jedno muzeum – w Szczawnicy oraz osiem domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic – we wszystkich gminach. Na szczególną uwagę zasługuje Muzeum Pienińskie im. Józefa Szalaya w Szlachtowej, Gmina Szczawnica⁶. Jest to miejsce, które przedstawia historię, obyczajowość i tradycje górali szczawnickich.

Omawiając turystykę obszaru LGD nie sposób pominąć uzdrowskiego charakteru Miasta Szczawnica. Początki lecznictwa wodami mineralnymi zwanymi szczawami sięgają XIX w. Twórcą i właścicielem kurortu był Józef Szalay, za jego czasów powstały łaźienki zdrojowe, wille, pensjonaty oraz parki, a przy źródłach wód powstały obiekty architektoniczne. Kolejni właściciele poprzez pielęgnację i rozwój działań Józefa Szalaya rozbudowywali miejscowość, m.in. o domy wczasowe, zakład wodolecznicy czy różnego rodzaju infrastrukturę. W czasach powojennych, kiedy uzdrowsko przeszło na własność skarbu państwa, Szczawnicy nadano prawa miejskie oraz poszerzano ofertę dla kuracjuszy o kolejne sanatoria⁷. Szczawnica pozostaje więc miejscem generującym największy ruch turystyczny na obszarze LGD.

Konieczne zdaniem mieszkańców są spójne działania promujące cały obszar LGD. Na dzień dzisiejszy każda z gmin posiada własną strategię promocyjną. Niezbędna jest promocja całego obszaru, tak aby miejsca bardziej rozwinięte generowały ruch turystyczny również w gminach sąsiednich. Aby osiągnąć zrównoważony rozwój wszystkich gmin poprzez turystykę, należy wykorzystać elementy spójne, jakimi są posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego. W sytuacji wzrostu liczby osób podróżujących po Polsce – w czym mieszkańcy upatrują szansę rozwoju, spójna strategia marketingowa pozwoli zwrócić na region uwagę turystów.

W rozwoju turystyki mieszkańcy widzą największą szansę dla obszaru. Wskazywano jednak również zagrożenia, jakie wpłynąć mogą na spowolnienie rozwoju. Zagrożeniami takimi mogą być

---

⁶ Strona internetowa Małopolskiego Instytutu Kultury, dniedzictwa.pl.

⁷ Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Szczawnica, szczawnica.pl.

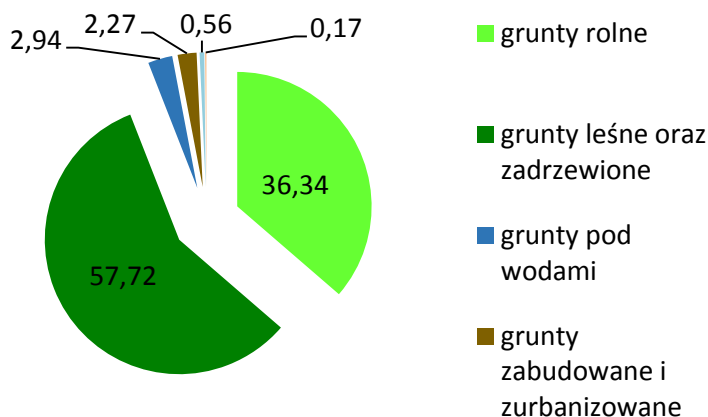
ograniczenia prawne, zarówno w kwestii inwestycji jak i ochrony środowiska oraz tendencja do podróży zagranicznych – ogólny spadek osób podróżujących po Polsce.

Wydatki gmin wchodzących w skład LGD na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w 2014 r. stanowiły 3,42% wydatków ogółem. Był to wynik gorszy niż w Polsce (4,03%) i województwie małopolskim (4,51%), ale lepszy niż w powiecie nowotarskim (2,19%). Średnia wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2009–2014 na obszarze LGD wyniosła 3,03% i była niższa niż w Polsce (3,84%) oraz województwie małopolskim (3,99%). Niskie wydatki gmin świadczą o niewystarczającym wsparciu dla działań związanych z kulturą i dziedzictwem kulturowym, które ściśle powiązane są z turystycznym aspektem obszaru oraz możliwościami integracji społeczeństwa. *Niezadowalająca oferta spędzania czasu wolnego* była odpowiedzią najczęściej wskazywaną w pytaniu o największy problem obszaru w przytaczanym badaniu ankietowym oraz podczas konsultacji społecznych.

Zagospodarowanie przestrzenne, ochrona środowiska, gospodarka komunalna

Gminy wchodzące w skład LGD zajmują obszar 34 838 ha, co stanowi 23,62% powierzchni powiatu nowotarskiego. 57,72% powierzchni obszaru LGD zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, zaś 36,34% stanowią grunty rolne. Prawie połowę gruntów rolnych (49,24%) stanowią grunty orne, niemalże całą drugą połowę (46,78%) stanowią łąki i pastwiska. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią zaledwie 2,27% całej powierzchni – co przedstawiono na wykresie 3.

Wykres 3 Podział powierzchni w % wg kierunków wykorzystania na obszarze LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pomimo tak małego udziału gruntów zabudowanych można stwierdzić, iż obszar LGD jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania. W 2014 r. oddano tam do użytkowania 40 nowych budynków w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, z czego 35 to budynki mieszkalne. W Polsce w tym samym roku oddano 25 nowych budynków w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w tym 19 mieszkalnych, w województwie małopolskim 28 – w tym 23 mieszkalne. Na przestrzeni lat 2009–2014 liczba budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania stale rosła, w każdym roku przekraczając średni wynik dla Polski.

Obszar LGD jest położony w obrębie nakładających się na siebie różnych form ochrony przyrody. Należą do nich⁸:

- Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (Gmina Szczawnica, Gmina Czorsztyn, Gmina Krościenko nad Dunajcem, Gmina Ochotnica Dolna),
- rezerwat przyrody Biała Woda (Gmina Szczawnica),
- Gorczański Park Narodowy (Gmina Ochotnica Dolna),

⁸ Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl.

- Pieniński Park Narodowy (Gmina Szczawnica, Gmina Czorsztyn, Gmina Krościenko nad Dunajcem),
- Popradzki Park Krajobrazowy (Gmina Ochotnica Dolna, Gmina Szczawnica),
- rezerwat przyrody Kłodne nad Dunajcem (Gmina Ochotnica Dolna),
- rezerwat przyrody Modrzewie (Gmina Czorsztyn),
- rezerwat przyrody Nad Kotelnicznym Potokiem (Gmina Szczawnica),
- rezerwat przyrody Pusta Wielka (Gmina Ochotnica Dolna),
- rezerwat przyrody Wąwóz Homole (Gmina Szczawnica),
- rezerwat przyrody Wysokie Skałki (Gmina Szczawnica),
- rezerwat przyrody Zaskalskie-Bodnarówka (Gmina Szczawnica);

oraz obszary Natura 2000⁹:

- obszar specjalnej ochrony ptaków i siedlisk Pieniny PLC120002 (Gmina Czorsztyn, Gmina Krościenko nad Dunajcem, Gmina Szczawnica),
- obszar specjalnej ochrony ptaków Gorce PLB120001 (Gmina Ochotnica Dolna);

i specjalne obszary ochrony siedlisk:

- Ostoja Popradzka PLH120019 (Gmina Krościenko nad Dunajcem, Gmina Ochotnica Dolna, Gmina Szczawnica),
- Środkowy Dunajec z dopływami PLH120088 (Gmina Krościenko nad Dunajcem, Gmina Ochotnica Dolna, Gmina Szczawnica),
- Ochotnica PLH120050 (Gmina Ochotnica Dolna),
- Ostoja Gorczańska PLH120018 (Gmina Ochotnica Dolna),
- Tylmanowa PLH120095 (Gmina Ochotnica Dolna),
- Małe Pieniny PLH120025 (Gmina Szczawnica),
- Podkowce w Szczawnicy PLH120037 (Gmina Szczawnica).

Obszar LGD w 100% pokrywają wyżej wymienione obszary prawnie chronione. Fakt ten ma wpływ na bogactwo występującej na tych terenach fauny i flory, która stanowi niekwestionowany potencjał obszaru oraz jest kolejnym elementem świadczącym o spójności obszaru – spójność przyrodnicza pod względem atrakcyjności turystycznej obszaru jest bardzo istotnym elementem rozwoju regionu. Zdaniem mieszkańców dbałość o środowisko powinna być jednym z priorytetów w działaniach na rzecz rozwoju. W opracowywanej przez mieszkańców analizie SWOT, często w zagrożeniach, które mogą zahamować rozwój regionu pojawiały się takie sformułowania, jak zanieczyszczenie powietrza czy degradacja środowiska. Z racji, iż przyroda jest jednym z ważniejszych elementów generujących ruch turystyczny należy zrobić wszystko, aby zachować ją w naturalnym, niezmiennym stanie. Zagrożeniem dla mieszkańców są również klęski żywiołowe, takie jak powodzie czy osuwiska, którym należy zapobiegać poprzez działania proklimatyczne.

Wydatki gmin wchodzących w skład LGD na ochronę środowiska i gospodarkę komunalną w 2014 r. wynosiły 6,62% wydatków ogółem – były niższe niż w Polsce (8,09%) i w województwie małopolskim (9,37%). Średnia wydatków gmin z lat 2009–2014 na obszarze LGD wynosiła 8,15%, w Polsce 7,08%, a w województwie małopolskim 7,39%.

Czyste środowisko naturalne dla mieszkańców jest szansą (28% odpowiedzi w pytaniu o szanse dla obszaru LGD), którą można wykorzystać do propagowania mody na zdrowy i aktywny tryb życia. Zagrożeniem natomiast są konsekwencje zmian klimatycznych (16% odpowiedzi o zagrożenia dla obszaru LGD).

---

⁹ Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Natura 2000, natura2000.gdos.gov.pl.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest to jedna z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Polega na zidentyfikowaniu 4 grup czynników (mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia), dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Poniższa analiza SWOT (tabela 7) wypracowana została na podstawie dostępnych danych statystycznych, wyników ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców oraz materiałów z konsultacji społecznych, wywiadów grupowych, spotkań konsultacyjnych i prac Zespołu ds. LSR.

Tabela 7 Analiza SWOT

Mocne strony	odniesienie do diagnozy	Słabe strony	odniesienie do diagnozy
<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby ludności na obszarze LGD w latach 2009–2014; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> malejący udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2009–2014; 	III.6
<ul style="list-style-type: none"> udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym w ludności ogółem wyższy niż w województwie małopolskim i Polsce; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności niższa niż w województwie małopolskim i Polsce; 	III.2
<ul style="list-style-type: none"> udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem niższy niż w województwie małopolskim i Polsce; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> ujemne saldo migracji, niższe niż w województwie małopolskim i Polsce; 	III.6
<ul style="list-style-type: none"> dodatni przyrost naturalny wyższy niż w województwie małopolskim i Polsce; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1 000 ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.2
<ul style="list-style-type: none"> liczba jednostek nowo rejestrowanych w rejestrze REGON wyższa niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.2	<ul style="list-style-type: none"> liczba podmiotów gospodarki narodowej na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym niższa niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.2
<ul style="list-style-type: none"> liczba osób objętych opieką społeczną na 1 000 ludności niższa niż w Polsce; 	III.5	<ul style="list-style-type: none"> liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców niższa 	III.4

		niż w Polsce i województwie małopolskim;	
<ul style="list-style-type: none"> • liczba budynków nowych oddanych do użytkowania wyższa niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • udział podatku od osób fizycznych w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.2
<ul style="list-style-type: none"> • uzdrowski charakter Miasta i Gminy Szczawnica; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • udział podatku od osób prawnych w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca niższy niż w Polsce i województwie małopolskim; 	III.2
<ul style="list-style-type: none"> • atrakcyjne położenie obszaru w paśmie Pienin, Gorców i Beskidu Sądeckiego sprzyjających rozwojowi różnego rodzaju turystyki; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób pracujących na 1 000 ludności niższa niż w Polsce i województwie małopolskim – mała liczba miejsc pracy; 	III.3
<ul style="list-style-type: none"> • bogactwo obiektów dziedzictwa kulturowego; 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • stosunek osób zarejestrowanych jako bezrobotne do osób w wieku produkcyjnym wyższy niż w Polsce i województwie małopolskim – mała liczba miejsc pracy; 	III.3
<ul style="list-style-type: none"> • silne poczucie tożsamości regionalnej objawiające się pielęgnowaniem tradycji i zwyczajów oraz kultury ludowej wśród osób starszych. 	III.6	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego do rozwoju obszaru; 	III.6
–	–	<ul style="list-style-type: none"> • brak spójności w działaniach na rzecz rozwoju (infrastruktury i promocji); 	III.6
–	–	<ul style="list-style-type: none"> • słabo rozwinięty przemysł czasu wolnego; 	III.6
–	–	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające zagospodarowanie infrastruktury turystycznej (ścieżek rowerowych, parkingów, szlaków turystycznych); 	III.6
–	–	<ul style="list-style-type: none"> • brak aktywności mieszkańców (zanikanie tożsamości regionalnej) 	III.6

		wśród ludzi młodych, marazm, apatia);	
–	–	• niewystarczające zagospodarowanie terenu.	III.6
Szanse	odniesienie do diagnozy	Zagrożenia	odniesienie do diagnozy
• wzrost liczby osób podróżujących po Polsce;	III.5	• depopulacja mieszkańców regionu;	III.1
• moda na turystkę aktywną;	III.5	• klęski żywiołowe (powodzie, susze, osuwiska);	III.6
• popularność turystyki uzdrowskiej;	III.5	• zanieczyszczenie powietrza;	III.6
• wzrost zainteresowania środowiskiem naturalnym, chęć poznawania fauny i flory;	III.5	• zanikające tożsamości regionalne;	III.7
• promowanie haseł kultury ludowej;	III.5	• brak współpracy międzyregionalnej;	III.6
• współdziałanie międzysektorowe (samorząd, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy);	III.2, III.7	• wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej;	III.2
• zewnętrzne środki finansowe na rozwój (głównie z Funduszy Unii Europejskiej).	III.2	• spadek liczby osób podróżujących po Polsce – zmniejszanie się ilości turystów;	III.5
–	–	• ograniczenia w rozwoju obszaru związane z występowaniem form ochrony przyrody;	III.5
–	–	• degradacja środowiska.	III.6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz konsultacji społecznych

Z przedstawionej analizy wysunąć można wnioski na temat potencjału, który należy wykorzystać do niwelowania słabych stron oraz szans, jakie należy do tego wykorzystać. Wskazać można również zagrożenia, które mogą mieć znaczący wpływ na rozwój obszaru.

Wnioski opracowane na podstawie analizy:

1. Obszar LGD można uznać za atrakcyjny turystycznie, mający potencjał do jeszcze szerszego rozwoju turystyki. Wpływ mają na to położenie obszaru oraz posiadane warunki naturalne. Obszar LGD jest również atrakcyjnym miejscem zamieszkania, o czym świadczy m.in. wskaźnik budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania.
2. Słabą stroną obszaru jest niezbyt wysoka przedsiębiorczość mieszkańców, co przejawia się we wskaźnikach podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, liczbie osób prowadzących działalność gospodarczą oraz liczbie podmiotów gospodarki narodowej. Niską przedsiębiorczość mieszkańców można niwelować wykorzystując dostępne na rozwój przedsiębiorczości środki finansowe oraz możliwość wzmocnienia kapitału społecznego poprzez szkolenia i aktywizację lokalnej społeczności. Należy uczyć przedsiębiorczości już od najmłodszych lat, dlatego tak istotne jest jej upowszechnianie wśród ludzi młodych.

3. Problemem jest dostęp do rynku pracy, co widoczne jest podczas analizy wskaźników liczby osób pracujących oraz zarejestrowanych jako bezrobotne. Przedstawiają się one niekorzystnie w porównaniu z Polską i województwem małopolskim, problem ten można rozwiązywać poprzez wykorzystywanie środków finansowych dostępnych na zakładanie oraz rozwój działalności gospodarczych.
4. Następstwem sytuacji jaka ma miejsce na rynku pracy jest wysoki wskaźnik osób objętych pomocą społeczną oraz liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny. Brak dochodowości mieszkańców powoduje konieczność korzystania ze świadczeń społecznych. Sytuacja taka będzie mieć miejsce dopóki nie nastąpi rozwój przedsiębiorczości i wzrost dostępności miejsc pracy.
5. Szansą dla obszaru LGD jest wzrost liczby osób podróżujących po Polsce oraz wzrost zainteresowania turystyką uzdrowiskową, z którą wiąże się również szansa widziana w wydłużającej się przeciętnej długości życia. Uzdrowiskowy charakter Miasta i Gminy Szczawnica, które generuje nie tylko znaczną liczbę kuracjuszy, ale również turystów mogących mieć ogromny wpływ na rozwój całego obszaru objętego LSR.
6. Dogodne ukształtowanie terenu oraz unikatowe walory przyrodnicze w powiązaniu z modą na turystykę aktywną oraz „poznawanie natury” w kontekście turystyki mogą odegrać znaczącą rolę w turystycznym rozwoju obszaru LGD.
7. Dużym zagrożeniem dla obszaru może być postępująca bierność ludzi oraz zanikające poczucie tożsamości regionalnej. Jednym ze sposobów przeciwdziałania temu zjawisku jest propagowanie inicjatyw oddolnych mieszkańców, zwłaszcza wśród osób młodych, aby angażowali się w życie społeczności lokalnej i szanowali przywiązanie do tradycji.

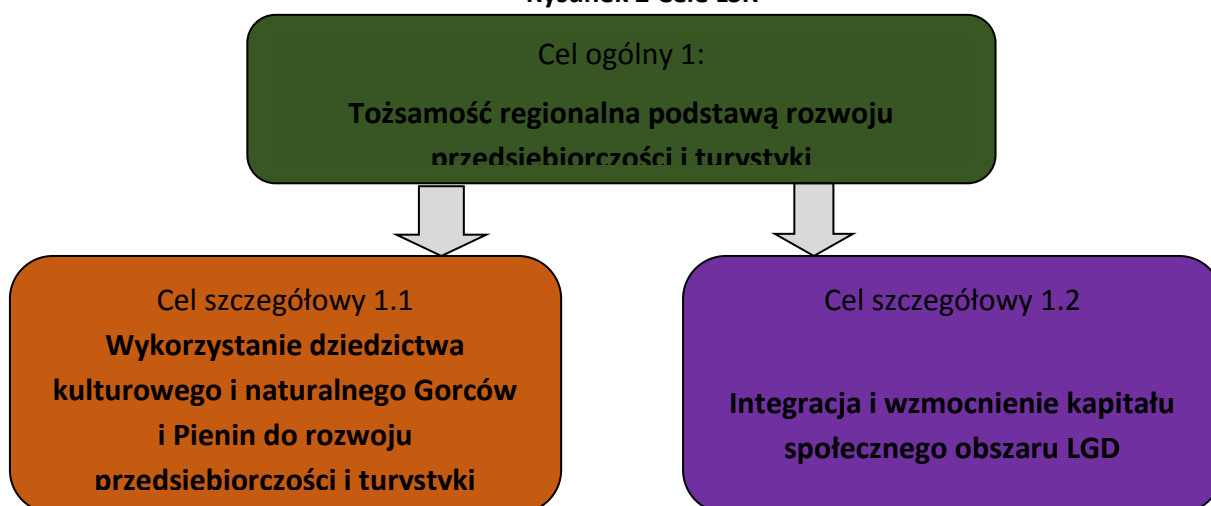
W związku z ubieganiem się w 2021 roku o dodatkowe środki związane z wydłużeniem Programu do roku 2024 z diagnozy wynika, iż w największym stopniu pożądanymi działaniami są przedsiębiorczości, w tym podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej oraz rozwoju ogólnodostępnej niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, jak również działania związane z promowaniem obszaru LSR. Po przeprowadzeniu konsultacji społecznych stwierdzono, iż analiza rozwoju obszaru LGD oraz SWOT są nadal aktualne.

V. Cele i wskaźniki

Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć.

Z przedstawionej diagnozy oraz analizy SWOT, które wypracowane zostały przy czynnym udziale lokalnej społeczności wynika, iż największym potencjałem obszaru są tożsamość regionalna oraz dziedzictwo kulturowe i naturalne. Słabą stroną jest brak wykorzystania atutów do rozwoju turystyki i przedsiębiorczości, zbyt mała ilość miejsc pracy oraz niski poziom integracji i aktywizacji społecznej. Konsekwencją takich wniosków jest postawienie celu ogólnego **Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki** oraz dwóch celów szczegółowych **Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki** oraz **Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD**.

Rysunek 2 Cele LSR

Źródło: Opracowanie własne

Postawienie rozwoju przedsiębiorczości jako cel główny wynika z faktu, iż ta wpłynie na pozostałe czynniki. Ujęcie w celu głównym również turystyki jest następstwem konieczności wykorzystania posiadanego potencjału.

Zasoby kulturowe w postaci tożsamości lokalnej oraz naturalne jakimi są położenie geograficzne i posiadane dziedzictwo przyrodnicze zostały wskazane przez mieszkańców jako jedna z najmocniejszych stron obszaru. Środowisko jest atutem, który odpowiednio wykorzystany wpłynie na rozwój obszaru. Stąd też postawienie celu szczegółowego 1.1 w zakresie wykorzystania tego dziedzictwa do niwelowania słabych stron jakimi są przedsiębiorczość i usługi turystyczne, które odpowiednio pobudzone wzajemnie będą na siebie wpływać. Odbiorcami działań będą przede wszystkim mieszkańcy oraz turyści. Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej czy kulturowej oraz atrakcyjne produkty turystyczne wpłyną przede wszystkim na atrakcyjność obszaru, która będzie elementem przyciągającym turystów. Wzmocniony ruch turystyczny wygeneruje zapotrzebowanie na usługi związane z zakwaterowaniem oraz gastronomią, czy zagospodarowaniem czasu wolnego, co powinno przyczynić się do wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, która zgodnie z danymi statystycznymi zaprezentowanymi w rozdziale III oraz przedstawiona w analizie SWOT – jest zgodna z odczuciami mieszkańców. W związku z powyższym zaplanowano w celu szczegółowym 1.1 również realizację przedsięwzięć z zakresu rozwoju oraz podejmowania działalności gospodarczej.

Zdiagnozowane podczas konsultacji społecznych problemy, takie jak brak spójnych działań na rzecz rozwoju i promocji – niwelowane będą poprzez działania wykorzystujące zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego do rozwoju i promocji oraz marketingowo będą spójne dla całego obszaru.

Niezbędnymi do rozwoju turystyki poprzez zachowanie i propagowanie tożsamości lokalnej, która jest mocną stroną obszaru, są integracja społeczeństwa oraz wzmacnianie kapitału społecznego. Działania z zakresu integracji oraz aktywizacja społeczności pozytywnie wpłyną na jakość świadczonych usług turystycznych oraz będą przeciwdziałały zagrożeniu jakim jest napływ „obcych” wzorców kulturowych. Zagrożenie to dotyczy w szczególności młodzieży, stąd część działań dedykowanych jest osobom do lat 30. Niezbędnymi do rozwoju obszaru są działania uświadamiające mieszkańcom i przedsiębiorcom jak ważna jest w aktywizacji współpraca, stąd przedsięwzięcie integrujące branże zaklasyfikowane jako kluczowe dla rozwoju obszaru. Działalności związane z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, czy kulturą, rozrywką i rekreacją spowodują wzrost konkurencyjności obszaru, a wsparcie dla budownictwa, przede wszystkim tradycyjnego – przyczyni się do utrwalania lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Wykazanie zgodności celów LSR z celami Programu Leader w PROW 2014-2020

Program Leader ukierunkowany jest na cele związane z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Określone w LSR cele ogólne korespondują z celami działania LEADER w PROW 2014-2020 i są zgodne z celem szczegółowym: 6B „wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich” w ramach priorytetu 6 „wspieranie włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich”. Opracowana oddolnie, z udziałem lokalnej społeczności strategia odwołuje się do lokalnych uwarunkowań wewnętrznych biorąc pod uwagę nie tylko kwestie związane z wykluczeniem społecznym, ale także zagrożenia środowiskowo-klimatyczne oraz kładzie nacisk na innowacyjność.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu realizowane jest poprzez wskazanie w LSR grup defaworyzowanych z punktu widzenia utrudnionego dostępu do rynku pracy oraz dedykowanie im przedsięwzięcia 1.1.6 *Podjęcie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. roku życia i/lub kobiety* w postaci premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Ponadto zaplanowane w LSR cele i przedsięwzięcia wpisują się w cele przewidziane do wsparcia w ramach działania LEADER w PROW 2014-2020, w tym:

- wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR,
- zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości,
- podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji,
- zachowanie dziedzictwa lokalnego,
- rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.

Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Realizacja celów w ramach Strategii finansowana będzie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach działania 19. *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* w ramach PROW 2014–2020.

Tabela Przedstawienie celów ogólnych i szczegółowych z podziałem na źródła finansowania

Cele ogólny	Cele szczegółowe	Źródła finansowania	
		EFROW	Wymagany wkład krajowych środków (publicznych i prywatnych)
Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	63,63%	36,37%
	Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD	63,63%	36,37%

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS

Wymienione cele realizowane będą w 14 przedsięwzięciach, poprzez 2 operacje własne, 9 konkursów, 2 projekty współpracy i aktywizację. W ramach operacji własnych przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia polegające na integracji branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru oraz działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci. Wybór tej formy uzasadniony jest tym, iż działania integracyjne powinny być wspólne dla całego obszaru LGD. Do realizacji zaplanowano również konkursy związane z działalnością gospodarczą oraz inne, w ramach których powstanie infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD oraz w inny sposób wykorzystane do rozwoju turystyki zostaną zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD. Działania te zostały zaplanowane w formie konkursowej, ze względu na fakt działania na obszarze dużej ilości podmiotów mających warunki do realizacji tego typu przedsięwzięć.

Planowane do realizacji projekty współpracy to międzynarodowy projekt w ramach przedsięwzięcia 1.1.5 *Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin*, którego celem jest zgodnie z celem szczegółowym 1.1 wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki. Projekt ukierunkowany będzie na wykorzystanie

dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz wymianę doświadczeń z partnerem zagranicznym. Podczas realizacji projektu wykorzystane zostaną lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne i produkty lokalne. W tabeli 8 *Matryca celów i przedsięwzięć* określono wskaźniki jakie projekt będzie realizował.

Międzyregionalny projekt współpracy polegający na realizacji *Działań na rzecz rozwijania ponadregionalnej oferty turystycznej* służyć będzie zgodnie z celem szczegółowym 1.2. Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD. Krajowe projekty współpracy dotyczą zadań inwestycyjnych i promocyjnych, których celem będzie rozwijanie turystyki na obszarze LGD oraz obszarach partnerskich LGD. Budowa infrastruktury i promocja obszarów wpłyną na aktywizację i mobilizację społeczności lokalnej w zakresie turystyki aktywnej, a potrzeba budowy ścisłej współpracy warunkuje realną możliwość kształtowania regionalnej integracji. Projekty będą polegać na zwiększeniu atrakcyjności turystycznej obszarów partnerskich LGD poprzez realizację zadań dotyczących rozwoju infrastruktury rowerowej oraz zadań promocyjnych w mediach i Internecie (emisja w TV, media społecznościowe itp.) a także pozostałych zadań promocyjnych jak wydanie mapy czy opracowanie wirtualnego spaceru jako oferty turystycznej obszarów partnerskich LGD czy gadzety. Projekt realizowany będzie we współpracy z Lokalnymi Grupami Działania. W tabeli 8 *Matryca celów i przedsięwzięć* określono wskaźniki jakie projekt będzie realizował.

Wszystkie operacje realizowane będą zgodnie z założeniami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, ze szczególnym uwzględnieniem projektów innowacyjnych oraz mających wpływ na ochronę środowiska i łagodzenie zmian klimatu. Wykaz celów, przedsięwzięć i wskaźników zawiera tabela 8.

W ramach przedstawionych celów i przedsięwzięć możliwe do realizacji będą operacje przedstawione w tabeli 9. Wybrane operacje zostały opracowane na podstawie konsultacji społecznych, a zakres działań na podstawie rozmów z mieszkańcami i potencjalnymi beneficjentami podczas wywiadów grupowych, konsultacji online oraz spotkań konsultacyjnych. Zakres tematyczny przedsięwzięć opracowano zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Sposób realizacji oraz środki przeznaczone na realizację opracowane zostały na podstawie konsultacji społecznych, przede wszystkim fiszek projektowych składanych przez potencjalnych beneficjentów oraz rozmów z autorami. Oszacowaniu kosztów służyły również przeprowadzone wywiady i rozmowy indywidualne, podczas których mieszkańcy wskazywali jakie jest zapotrzebowanie na dane działania.

Tabela 8 Matryca celów i przedsięwzięć

1.0	CEL OGÓLNY 1	Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Górców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki				
1.2		Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD				
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2014 rok</i>	<i>Plan 2024 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>
W1.0	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		szt.	866	900	Dane statystyczne GUS
	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym		%	8,9	8,0	Dane statystyczne GUS
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		szt.	26	30	Dane statystyczne GUS
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015 rok</i>	<i>Plan 2024 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>
W1.1	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury		szt.	0	7 500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba odbiorców działań wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru		szt.	0	1 400	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba odbiorców zadań marketingowych		szt.	0	2 300	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		szt.	0	1	dane LGD
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałających zmianom klimatu		szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
W1.2	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		szt.	0	42	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
	Liczba odbiorców działań mających na celu integrację branż, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru		szt.	0	500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

	Liczba uczestników zadań z udziałem podmiotów, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	0	160	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych	szt.	0	200	Dane LGD			
	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści i inne	szt.	0	1	Dane LGD			
	Liczba uczestników wydarzeń/zajęć/działań edukacyjno-integracyjnych	szt.	0	280	Sprawozdania beneficjentów, Dane LGD			
	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowego lub zmodernizowanego obiektu infrastruktury rekreacyjnej	szt.	0	500	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	szt.	0	2	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD			
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu					
			nazwa	jednostka miary	wartość		źródło danych/sposób pomiaru	
					początkowa 2015 rok	końcowa 2024 rok		
1.1.1	Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD	Mieszkańcy, turyści	Konkurs – inne	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej	szt.	0	16	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.2	Tworzenie lub rozwój atrakcyjnych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD w tym produktów innowacyjnych	Przedsiębiorcy, mieszkańcy, turyści	Konkurs – rozwijanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	3	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	szt.	0	2	
1.1.3	Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD	Mieszkańcy, turyści	Konkurs – inne	Liczba operacji wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa	szt.	0	9	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

				kulturowego i/lub naturalnego obszaru				
1.1.4	Spójne działania marketingowe na rzecz regionu	Działacze społeczni, mieszkańcy, turyści	Konkurs – inne	Liczba zadań marketingowych	szt.	0	10	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.1.5	Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Górców i Pienin	Mieszkańcy, turyści	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne Górców i Pienin	szt.	0	1	Dane LGD
				Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby	szt.	0	1	
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	szt.	0	2	
1.1.6	Podejmowanie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Mieszkańcy, turyści	Konkurs – podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystycznym przez	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

				osoby do 30. roku życia i/lub kobiety				
1.2.1	Podjęmowanie działalności gospodarczej	Mieszkańcy	Konkurs – podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt.	0	31	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.2	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja ¹⁰	Przedsiębiorcy	Operacja własna	Liczba wydarzeń	szt.	0	5	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.3	Rozwój działalności gospodarczej	Przedsiębiorcy	Konkurs – rozwijanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt.	0	11	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.4	Zachowanie tożsamości regionalnej	Mieszkańcy, działacze społeczni	Konkurs	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt.	0	24	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
1.2.5	Integracja mieszkańców i promocja obszaru	Mieszkańcy	Aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	szt.	0	10	Dane LGD
1.2.6	Działania na rzecz rozwijania ponadregionalnej oferty turystycznej	Mieszkańcy, turyści	Projekt współpracy	Liczba zrealizowanych krajowych projektów współpracy	szt.	0	1	Dane LGD

¹⁰ Działalność wg sekcji PKD 2007 – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I), budownictwo (sekcja F), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R).

				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt.	0	3	
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach krajowych projektów współpracy	szt.	0	3	
1.2.7	W zdrowym ciele zdrowy duch	Mieszkańcy, turyści	Konkurs – inne	Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami przeprowadzonymi na nowym lub zmodernizowanym obiekcie infrastruktury rekreacyjnej	godz.	0	450	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD
				Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	szt.	0	5	
1.2.8	Działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci i młodzieży	Mieszkańcy	Operacja własna	Liczba wydarzeń	szt.	0	4	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Działania możliwe do realizacji w ramach przedsięwzięć

Przedsięwzięcie		Zakres tematyczny ¹¹				Sposób realizacji	Środki przeznaczone na realizację przedsięwzięcia (EUR)
Nr	Nazwa	Opis	Rodzaj Beneficjenta/ Grantobiorcy	Maksymalny poziom dofinansowania (% kosztów kwalifikowanych)	Min/max Kwota wsparcia lub Min/max wartość zadania (zł)		
1.1.1	Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD	Przykładowe rodzaje projektów: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, lub rekreacyjnej, lub kulturalnej, ➤ Itp. 	Osoby fizyczne, osoby prawne	do 63,63% dla JSFP ¹² do 90% dla pozostałych podmiotów	Min. kwota wsparcia 50 000 Maks. Kwota wsparcia 200 000 lub 100 000zł ¹³	Konkurs – inne	224 147,03 EUR
1.1.2	Tworzenie lub rozwój atrakcyjnych produktów	Przykładowe rodzaje projektów: <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwijanie działalności gospodarczej ➤ Itp. 	Osoby fizyczne, osoby prawne – prowadzące	do 70%	Min. kwota wsparcia 25 001	Konkurs – rozwijanie działalności gospodarczej	183 950,88 EUR

¹¹ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

¹² Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

¹³ Maksymalna kwota wsparcia ustalona dla naborów wniosków ogłoszonych w latach 2021 – 2022.

	turystycznych wykorzystujących zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD w tym produktów innowacyjnych		działalność gospodarczą		Maks. Kwota wsparcia 200 000		
1.1.3	Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, lub rekreacyjnej, lub kulturalnej, ➤ Itp. 	Osoby fizyczne, osoby prawne, JSFP	<p>do 63,63% dla JSFP</p> <p>do 70% dla prowadzących działalność gospodarczą</p> <p>do 95% dla pozostałych podmiotów</p>	Max kwota wsparcia 220 000 lub 98 500 ¹⁴	Konkurs – inne	210 550,06 EUR
1.1.4	Spójne działania marketingowe na rzecz regionu	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych ➤ Itp. 	osoby prawne	<p>do 63,63% dla JSFP</p> <p>do 95% dla pozostałych podmiotów</p>	Max kwota wsparcia 50 000zł lub 124 400zł ¹⁵ Dodatkowe warunki wsparcia:	Konkurs – inne	66 039,77 EUR

¹⁴ Maksymalna kwota wsparcia ustalona dla naborów wniosków ogłoszonych w 2021 roku.

¹⁵ Maksymalna kwota wsparcia ustalona dla naborów wniosków ogłoszonych w latach 2021-2022.

					Operacja realizuje co najmniej dwa zadania		
1.1.5	Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoja Gorców i Pienin	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zachowanie dziedzictwa lokalnego ➤ promowania obszaru objętego strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w rozumieniu art. 2 pkt 19 rozporządzenia nr 1303/2013, zwaną dalej „LSR”, w tym produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości; ➤ Itp. 	LGD, osoba prawna	do 100%	147 500	Projekt współpracy międzynarodowy	36 875,00 EUR
1.1.6	Podjęcie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ podjęcie działalności gospodarczej ➤ Itp. 	Osoby fizyczne – wyłącznie do 30. roku życia i/lub kobiety	premia	60 000	Konkurs – podjęcie działalności gospodarczej	70 026,67 EUR
1.2.1	Podjęcie działalności gospodarczej	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ podjęcie działalności gospodarczej ➤ Itp. 	Osoby fizyczne	premia	60 000	Konkurs – podjęcie działalności gospodarczej	468 892,27 EUR
1.2.2	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Promowanie obszaru-objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych, ➤ Wzmocnienie kapitału społecznego ➤ Itp. 	LGD, osoba prawna	do 95%	Maks. kwota wsparcia 50 000	Operacja własna	10 928,63 EUR

	gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja						
1.2.3	Rozwój działalności gospodarczej	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozwijanie działalności gospodarczej itp. 	Osoby fizyczne, osoby prawne – prowadzące działalność gospodarczą	do 70%	<p>Min. kwota wsparcia 25 001</p> <p>Maks. kwota wsparcia 200 000</p>	Konkurs – rozwijanie działalności gospodarczej	414 601,32 EUR
1.2.4	Zachowanie tożsamości regionalnej	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Zachowanie dziedzictwa lokalnego ➤ Promowanie obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych ➤ Itp. 	osoby prawne z wyłączeniem prowadzących działalność gospodarczą	<p>do 63,63% dla JSFP</p> <p>do 95% dla pozostałych podmiotów</p>	<p>Max kwota wsparcia 50 000zł</p> <p>Dodatkowe warunki wsparcia: Operacja realizuje co najmniej dwa zadania</p>	Konkurs – inne	135 302,44 EUR
1.2.5	Integracja mieszkańców i promocja obszaru	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Konferencja, szkolenie, spotkanie, ➤ Wyjazd studyjny ➤ Itp. 	LGD	do 100%	47 500	Aktywizacja	11 875,00 EUR
1.2.6	Działania na rzecz rozwijania ponadregionalnej oferty turystycznej	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzmocnienie kapitału społecznego ➤ Zachowanie dziedzictwa lokalnego ➤ promowania obszaru objętego strategią rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w rozumieniu itp. 2 pkt 19 	LGD	do 100%	431 500	Projekt współpracy krajowy	107 875,00 EUR

		<p>rozporządzenia nr 1303/2013, zwaną dalej „LSR”, w tym produktów lub usług lokalnych oraz lokalnej przedsiębiorczości</p> <p>➤ Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej;</p> <p>Krajowe projekty współpracy mogą obejmować działania inwestycyjne i/lub promocyjne, których celem będzie rozwijanie turystyki na obszarze LGD oraz obszarach partnerskich LGD.</p>					
1.2.7	W zdrowym ciele zdrowy duch	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <p>➤ Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych</p> <p>➤ Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej lub kulturalnej;</p>	osoby prawne	<p>do 63,63% dla JSFP</p> <p>do 95% dla pozostałych podmiotów</p>	<p>Max kwota wsparcia 50 000zł</p> <p>Dodatkowe warunki wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacja musi realizować obydwa wskaźniki produktu przedsięwzięcia • Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami w ramach jednej operacji – min. 90 	Konkurs – inne	60 838,52 EUR
1.2.8	Działania edukacyjno-	<p>Przykładowe rodzaje projektów:</p> <p>➤ Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie</p>	LGD, osoba prawna	do 95%	50 000	Operacja własna	11 222,41 EUR

	- integracyjne dla dzieci i młodzieży	ochrony środowiska i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych ➤ Itp.					
--	---------------------------------------	--	--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celu ogólnego, sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych

Dla przedstawionego celu ogólnego, celów szczegółowych i przedsięwzięć opracowano wskaźniki oddziaływania, produktu i rezultatu. Wskaźniki będą odzwierciedlały efekty wdrażania Strategii. Osiągnięcie zakładanych pułapów przyczyni się do realizacji celów – rozwoju regionu poprzez wzrost przedsiębiorczości, rozwoju turystyki oraz integracji społeczeństwa i wzmocnienia kapitału społecznego.

Uzasadnienie wyboru oraz sposób i częstotliwość obliczania wskaźników przedstawia tabela 10. Wybór wskaźnika uzależniony jest od jego rodzaju i możliwości określenia jego wpływu na efekty wdrażania Strategii.

Tabela 10 Wskaźniki przypisane do celu ogólnego, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć

Nr	Nazwa	Jednostka miary, sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru	Uzasadnienie wyboru w odniesieniu do celów i przedsięwzięć
Wskaźniki oddziaływania			
1.0	Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jednostka miary: sztuka; dane statystyczne GUS, liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON podzielona przez liczbę mieszkańców, pomnożona przez 10 000; jednorazowo, po zakończeniu wdrażania LSR	Operacje polegające na podejmowaniu i rozwijaniu działalności gospodarczych odzwierciedlą się w sytuacji na rynku pracy – wzroście przedsiębiorczości
	Liczba osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym	jednostka miary: procent (%); dane statystyczne GUS, liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne podzielona przez liczbę osób w wieku produkcyjnym; jednorazowo, po zakończeniu wdrażania LSR	polegającym na większej liczbie podmiotów gospodarczych oraz tworzeniu miejsc pracy zmniejszających liczbę osób zarejestrowanych jako bezrobotne.
	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	jednostka miary: sztuka; Liczba organizacji pozarządowych podzielona przez liczbę mieszkańców, pomnożona przez 10 000; jednorazowo, po zakończeniu wdrażania LSR	Operacje związane z integracją oraz edukacją i z zagospodarowaniem czasu wolnego odzwierciedlą się w zaangażowaniu społecznym mieszkańców, które przełoży się na liczbę działających na obszarze organizacji pozarządowych.
Wskaźniki rezultatu			
1.1	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej	jednostka miary: sztuka; suma osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo	Inwestycje w tworzenie lub rozwój infrastruktury odzwierciedlą się w liczbie

	lub zmodernizowanej infrastruktury	powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	osób, które z niej skorzystają. Obliczanie następować będzie od zakończenia realizacji do końca 2023 r.
	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	jednostka miary: sztuka; suma miejsc pracy utworzonych w ramach przedsięwzięć realizowanych w celu szczegółowym 1.1; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Liczba nowych miejsc pracy odzwierciedli się w sytuacji ekonomiczno-społecznej mieszkańców oraz wpłynie na sytuację na rynku pracy
	Liczba odbiorców działań wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru	jednostka miary: sztuka; suma odbiorców działań wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Inwestycje w działania wykorzystujące do rozwoju turystyki zasoby obszaru odzwierciedlą się w liczbie odbiorców działań
	Liczba odbiorców zadań marketingowych	jednostka miary: sztuka; suma odbiorców działań marketingowych; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Zastosowanie narzędzi marketingowych w celu promocji odzwierciedli się w liczbie ich odbiorców
	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne	jednostka miary: sztuka; suma projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Wykorzystanie w celu realizacji projektów współpracy zasobów obszaru odzwierciedli się w jego atrakcyjności i rozpoznawalności
	Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałających zmianom klimatu	jednostka miary: sztuka; suma operacji, które przyczyniły się do ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Realizacja operacji sprzyjających ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu przyczyni się do zachowania waloru jakim jest czyste środowisko naturalne
1.2	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)	jednostka miary: sztuka; suma miejsc pracy utworzonych w ramach przedsięwzięć realizowanych w celu szczegółowym 1.2; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Liczba nowych miejsc pracy odzwierciedli się w sytuacji ekonomiczno-społecznej mieszkańców oraz wpłynie na sytuację na rynku pracy

Liczba odbiorców działań mających na celu integrację branż, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru	jednostka miary: sztuka; suma odbiorców działań mających na celu integrację branż, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Zasadność operacji polegających na integracji odzwierciedli się w liczbie odbiorców tych działań
Liczba uczestników zadań z udziałem podmiotów, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	jednostka miary: sztuka; suma uczestników zadań z udziałem podmiotów, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Zasadność wsparcia dla podmiotów realizujących operacje odzwierciedli się w liczbie uczestników zadań, którzy przyczynią się do zachowania tożsamości regionalnej, które zostały zrealizowane
Liczba uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych	jednostka miary: sztuka; suma uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Liczba uczestników spotkań informacyjno-konsultacyjnych przyczyni się do rozpowszechniania wiedzy na temat działalności LGD oraz wdrażania LSR
Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści i inne	jednostka miary: sztuka; suma projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści i inne; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Realizacja projektów współpracy oraz liczba projektów kierowanych do konkretnych grup docelowych odzwierciedli się w atrakcyjności obszaru
Liczba uczestników wydarzeń/zajęć/działań edukacyjno-integracyjnych	jednostka miary: sztuka; suma uczestników wydarzeń/zajęć/działań edukacyjno-integracyjnych; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Zasadność operacji polegających na integracji i edukacji odzwierciedli się w liczbie odbiorców tych działań
Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowego lub zmodernizowanego obiektu infrastruktury rekreacyjnej	jednostka miary: sztuka; suma osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury rekreacyjnej	Inwestycje w tworzenie lub rozwój infrastruktury odzwierciedlą się w liczbie osób, które z niej skorzystają.
Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu	jednostka miary: sztuka; suma operacji, które przyczyniły się do ochrony środowiska i/lub przeciwdziałania zmianom klimatu; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu projektu	Realizacja operacji sprzyjających ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu przyczyni się do zachowania waloru jakim jest czyste środowisko naturalne

Wskaźniki produktu			
1.1.1	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej	jednostka miary: sztuka; suma nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Inwestycje w obiekty infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej przyczynią się do wzrostu atrakcyjności obszaru dla mieszkańców i turystów
1.1.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	jednostka miary: sztuka; suma operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Inwestycje w rozwój już istniejących przedsiębiorstw przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	jednostka miary: sztuka; suma operacji, w których zastosowano rozwiązania innowacyjne na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Zastosowanie rozwiązań innowacyjnych w realizowanych operacjach przyczyni się do wdrażania nowych lub ulepszonych rozwiązań służących rozwojowi gospodarczemu
1.1.3	Liczba operacji wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru	jednostka miary: sztuka; suma operacji wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Operacje wykorzystujące zasoby dziedzictwa obszaru przyczynią się do wzrostu atrakcyjności i rozpoznawalności obszaru oraz zachowania dziedzictwa kulturowego
1.1.4	Liczba zadań marketingowych	jednostka miary: sztuka; suma zastosowanych zadań promocji; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Wielość oraz różnorodność zadań marketingowych przyczyni się do dotarcia do większej liczby odbiorców
1.1.5	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne Górców i Pienin	jednostka miary: sztuka; suma zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej; jednorazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Realizacja projektów współpracy przyczyni się do wzrostu atrakcyjności oraz rozpoznawalności obszaru
	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby	jednostka miary: sztuka; suma zrealizowanych projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby; jednorazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Realizacja projektów współpracy przyczyni się do wykorzystania lokalnych zasobów
	Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	jednostka miary: sztuka; suma zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy;	Realizacja projektów współpracy przyczyni się

		jednорazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	do wykorzystania lokalnych zasobów
1.1.6	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystycznym przez osoby do 30. Roku życia i/lub kobiety	jednostka miary: sztuka; suma operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Powstawanie nowych podmiotów gospodarczych przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości oraz tworzenia miejsc pracy
1.2.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	jednostka miary: sztuka; suma operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Powstawanie nowych podmiotów gospodarczych przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości oraz tworzenia miejsc pracy
1.2.2	Liczba wydarzeń	jednostka miary: sztuka; suma wydarzeń związanych z integracją branż kluczowych dla rozwoju obszaru; bezpośrednio po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Liczba wydarzeń związanych z integracją przyczyni się do uświadomienia roli współpracy
1.2.3	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	jednostka miary: sztuka; suma operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdego projektu	Inwestycje w rozwój już istniejących przedsiębiorstw przyczynią się do tworzenia nowych miejsc pracy
1.2.4	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	jednostka miary: sztuka; suma zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu każdej operacji	Wsparcie zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, przyczyni się do zachowywania i propagowania tożsamości regionalnej
1.2.5	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	jednostka miary: sztuka; suma spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami; na bieżąco, raz na kwartał	Realizacja spotkań informacyjno-konsultacyjnych przyczyni się do rozpowszechniania wiedzy na temat działalności LGD oraz wdrażania LSR
1.2.6	Liczba zrealizowanych krajowych projektów współpracy	jednostka miary: sztuka; suma zrealizowanych projektów współpracy; jednорazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Realizacja projektów współpracy przyczyni się do wzrostu atrakcyjności obszaru

	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	jednostka miary: sztuka; suma LGD realizujących projekt współpracy; jednorazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Liczba LGD uczestniczących w projekcie współpracy przyczyni się do jego różnorodności
	Liczba zrealizowanych zadań w ramach krajowych projektów współpracy	jednostka miary: sztuka; suma zrealizowanych zadań w ramach projektów współpracy; jednorazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Realizacja projektów współpracy przyczyni się do wzrostu atrakcyjności obszaru
1.2.7	Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami przeprowadzonymi na nowym lub zmodernizowanym obiekcie infrastruktury rekreacyjnej	jednostka miary: sztuka; suma godzin zagospodarowanych zajęciami; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Organizacja wydarzeń związanych z aktywnością mieszkańców przyczyni się do zagospodarowania czasu wolnego
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	jednostka miary: sztuka; suma nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej; na bieżąco, bezpośrednio po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Inwestycje w obiekty infrastruktury rekreacyjnej przyczynią się do wzrostu atrakcyjności obszaru dla turystów oraz stworzą ofertę spędzania czasu wolnego dla mieszkańców
1.2.8	Liczba wydarzeń	jednostka miary: sztuka; suma wydarzeń edukacyjno-integracyjnych; jednorazowo, po zrealizowaniu przedsięwzięcia	Organizacja wydarzeń polegających na integracji i edukacji odzwierciedli się w zaangażowaniu społeczności lokalnej w rozwój obszaru

Źródło: Opracowanie własne

Pomiar zakładanych wskaźników przeprowadzany będzie na bieżąco po zakończeniu realizacji każdej operacji poprzez weryfikację na podstawie sprawozdań beneficjentów, ankiet ewaluacyjnych oraz danych LGD. Beneficjenci zobowiązani będą do prowadzenia rejestrów, czy listy obecności, dzięki którym obliczenie wskaźników będzie możliwe. Oznacza to, że za pomiar i przekazywanie danych do LGD odpowiadać będą beneficjenci oraz sama LGD – w przypadku operacji własnych, oraz zadań realizowanych w ramach działań 19.3 i 19.4. Pozyskane w ten sposób dane będą na bieżąco uaktualniane.

Stan początkowy i docelowy wskaźnika

Wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania są wskaźnikami mierzalnymi, dlatego ich pomiar będzie stosunkowo prosty.

Wskaźniki produktu dla poszczególnych przedsięwzięć mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji (dostarczone produkty, usługi) w ramach zaplanowanych przedsięwzięć. Wybór i rodzaj wskaźników produktów wynika z charakteru (zakresu) przedsięwzięć i celów planowanych do realizacji w ramach LSR – w ten sposób wybrane wskaźniki są adekwatne do przedsięwzięć, które mierzą. Sposób liczenia wartości wskaźników produktu: produkty mierzone będą w odniesieniu do projektów objętych wsparciem w ramach wdrażania LSR, dlatego stan początkowy wynosi „0”. Stan docelowy wskaźników produktu określono na podstawie analizy

zapotrzebowania na dane działania oraz na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej (rozdział III). Przy szacowaniu wartości docelowej wskaźników produktu głównym czynnikiem weryfikującym była relacja dostępnych dla danego przedsięwzięcia środków do maksymalnej kwoty wsparcia oraz doświadczenia z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2009-2015.

Wskaźniki rezultatu zaplanowane w LSR mierzą bezpośrednie natychmiastowe efekty (korzyści) dla beneficjentów i grup docelowych jakie powstaną w wyniku realizacji operacji w ramach poszczególnych przedsięwzięć. Sposób liczenia wartości wskaźników rezultatu: rezultaty mierzone będą w odniesieniu do projektów i Beneficjentów objętych wsparciem w ramach wdrażania LSR, dlatego stan początkowy wynosi „0”. Pomiar zmiany jaka zaszła wśród beneficjentów/grup docelowych będzie możliwy poprzez porównanie rezultatów po realizacji operacji ze stanem wyjściowym w ankiecie monitorującej. Liczone (sumowane) będą osoby, odbiorcy, uczestnicy (w zależności od rodzaju wskaźnika rezultatu) uczestniczące i/lub korzystające z efektów operacji realizowanych w konkretnych przedsięwzięciach. Stan docelowy wskaźników rezultatu określono na podstawie analizy zapotrzebowania na dane działania oraz na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej (rozdział III). Przy szacowaniu wartości wskaźników głównym czynnikiem weryfikującym było doświadczenia z wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju w latach 2009-2015 oraz wyniki przeprowadzonego w 2015r. badania ewaluacyjnego.

Wskaźniki oddziaływania nie zależą bezpośrednio od realizacji LSR, a na osiągnięcie zakładanych pułapów wpływ będzie miało wiele czynników zewnętrznych, takich jak sytuacja ekonomiczna, gospodarcza, czy polityczna. Oddziaływanie w postaci wzrostu liczby organizacji pozarządowych uzależnione będzie od możliwości i uregulowań prawnych oraz sytuacji życiowej mieszkańców. Wskaźniki oddziaływania mierzą poziom osiągnięcia celów ogólnych. Pomiar odbywać się będzie przy wykorzystaniu wskaźników pochodzących z danych statystycznych GUS. Wartości bazowe wskaźników oddziaływania za rok 2014 ustalono w oparciu o dane z GUS, a wartości docelowe oszacowano w oparciu o analizę zmian tych wskaźników na przestrzeni ostatnich lat (2007-2013).

Sposób i częstotliwość obliczania wskaźników oraz uzasadnienie wyboru w odniesieniu do celów i przedsięwzięć przedstawia tabela 10. **Źródło danych/sposób pomiaru** wskaźników przedstawia także tabela 8 *Matryca celów i przedsięwzięć*. Dodatkowo w tabeli 11 *Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników* przedstawiono **powiązania pomiędzy diagnozą obszaru, analizą SWOT, celów i przedsięwzięć oraz wskaźników**.

W tabeli 12 przedstawiono przedsięwzięcia realizowane w ramach kosztów bieżących, określono dla nich wskaźniki oraz środki przeznaczone na realizację.

Tabela 12 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/ wyzwania społeczno- ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników	
							Pozytywne	Negatywne
Słabo rozwinięty przemysł czasu wolnego; Niewystarczające zagospodarowanie infrastruktury turystycznej	1.0 Tożsamość regionalna, podstawa rozwoju przedsiębiorczości	1.1 Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	1.1.1 Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowo powstałej lub zmodernizowanej infrastruktury	Osiągnięcie wskaźników produktu i rezultatu wpłynie bezpośrednio lub pośrednio na wskaźniki oddziaływania: Wzrost liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności Obniżenie wskaźnika liczby	Moda na turystykę aktywną; Wzrost zainteresowania środowiskiem naturalnym, chęć poznawania fauny i flory	Spadek liczby osób podróżujących po Polsce – zmniejszanie się ilości turystów; Ograniczenia w rozwoju obszaru związane z występowaniem form ochrony przyrody;
Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałających zmianom klimatu					Wzrost zainteresowania środowiskiem naturalnym, chęć poznawania fauny i flory			
Niska przedsiębiorczość mieszkańców (zdefiniowana na podstawie danych statystycznych)			1.1.2 Tworzenie lub rozwój atrakcyjnych produktów turystycznych wykorzystują-	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Zewnętrzne środki finansowe na rozwój (głównie z Funduszy Unii Europejskiej)	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej;

			cych zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD w tym produktów innowacyjnych	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje		osób bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym		Spadek liczby osób podróżujących po Polsce – zmniejszanie się ilości turystów
Niewystarczające wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego do rozwoju obszaru; Niewystarczające zagospodarowanie terenu			1.1.3 Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD	Liczba operacji wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i\lub naturalnego obszaru	Liczba odbiorców działań wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru	Wzrost liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Popularność turystyki uzdrowskowej; Moda na turystkę aktywną	Spadek liczby osób podróżujących po Polsce – zmniejszanie się ilości turystów; Ograniczenia w rozwoju obszaru związane z występowaniem form ochrony przyrody
					Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałających zmianom klimatu			
Brak spójności w działaniach na rzecz rozwoju			1.1.4 Spójne działania marketingowe na rzecz regionu	Liczba zadań marketingowych	Liczba odbiorców zadań marketingowych		Współdziałanie międzysektorowe (samorząd, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy	Spadek liczby osób podróżujących po Polsce – zmniejszanie się ilości turystów

Niewystarczające wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego do rozwoju obszaru			1.1.5 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Górców i Pienin	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne Górców i Pienin	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		Wzrost zainteresowania środowiskiem naturalnym, chęć poznawania fauny i flory; Promowanie haseł kultury ludowej	Ograniczenia w rozwoju obszaru związane z występowaniem form ochrony przyrody
				Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby				
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy				
Niska przedsiębiorczość mieszkańców (zdefiniowana na podstawie danych statystycznych); Brak spójności w działaniach na rzecz rozwoju (infrastruktury i promocji)			1.1.6 Podejmowanie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. Roku życia i/lub kobiety	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystycznym przez osoby do 30. Roku życia i/lub kobiety	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Wzrost liczby osób podróżujących po Polsce	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej

Niska przedsiębiorczość mieszkańców (zdefiniowana na podstawie danych statystycznych)	1.2 Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD	1.2.1 Podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Wzrost liczby osób podróżujących po Polsce	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej
Brak aktywności mieszkańców i współpracy		1.2.2 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja	Liczba wydarzeń	Liczba odbiorców działań mających na celu integrację branż, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru		Współdziałanie międzysektorowe (samorząd, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, mieszkańcy)	–
Niska przedsiębiorczość mieszkańców (zdefiniowana na podstawie danych statystycznych)		1.2.3 Rozwój działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)		Wzrost liczby osób podróżujących po Polsce; Moda na turystkę aktywną	Wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej
Brak aktywności mieszkańców (zanikanie tożsamości regionalnej wśród		1.2.4 Zachowanie tożsamości regionalnej	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały	Liczba uczestników zadań z udziałem podmiotów, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR		Współdziałanie międzysektorowe (samorząd, organizacje pozarządowe,	Zanikające tożsamości regionalne

ludzi młodych, marazm, apatia)				wsparcie w ramach realizacji LSR			przedsiębiorcy, mieszkańcy	
			1.2.5 Integracja mieszkańców i promocja obszaru	Liczba spotkań informacyjno- -konsultacyjnych z mieszkańcami	Liczba uczestników spotkań informacyjno- -konsultacyjnych			
Słabo rozwinięty przemysł czasu wolnego			1.2.6 Działania na rzecz rozwijania ponadregionaln ej oferty turystycznej	Liczba zrealizowanych krajowych projektów współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane, młodzież, turyści i inne		Moda na turystkę aktywną	-
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy				
				Liczba zrealizowanych zadań w ramach krajowych projektów współpracy				
			1.2.7 W zdrowym ciele zdrowy duch	Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami przeprowadzonymi na nowym lub zmodernizowanym obiekcie infrastruktury rekreacyjnej	Liczba uczestników wydarzeń/zajęć/działań edukacyjno- -integracyjnych			
				Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów	Liczba osób, które skorzystały po realizacji projektu z nowego lub zmodernizowanego			

				infrastruktury rekreacyjnej	obiektu infrastruktury rekreacyjnej			
Słabo rozwinięty przemysł czasu wolnego			1.2.8 Działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci i młodzieży	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników wydarzeń/zajęć/działań edukacyjno-integracyjnych		Wzrost zainteresowania środowiskiem naturalnym, chęć poznawania fauny i flory	–
					Liczba operacji mających pozytywny wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 13 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD

KOSZTY BIEŻĄCE				
CEL	Wdrożenie Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność			
WSKAŹNIKI REZULTATU				
Nr	Nazwa	Jednostka miary	Wskaźnik	Sposób pomiaru
1.	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	szt.	56	Mierzony na podstawie rejestru udzielonego doradztwa prowadzonego przez LGD
2.	Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach	szt.	180	Mierzony na podstawie list obecności z poszczególnych szkoleń
3.	Liczba osób, którym udzielono informacji	szt.	300	Mierzony na podstawie danych LGD
WSKAŹNIKI PRODUKTU				

Nr	Przedsięwzięcie	Nazwa	Jednostka miary	Wskaźnik	Środki przeznaczone na realizację
1.	Szkolenia dla pracowników biura LGD	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	szt.	30	1 125,00 EUR
2.	Szkolenia dla organów LGD (Rady i Zarządu)	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	szt.	302	4 500,00 EUR
3.	Doradztwo w biurze LGD	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt.	210	22 920,00 EUR
4.	Funkcjonowanie biura	Liczba miesięcy funkcjonowania biura	szt.	99	305 535,00 EUR
RAZEM koszty bieżące					334 080,00 EUR

Źródło: Opracowanie własne

Przeliczenie budżetu LSR z PLN na EUR dokonano po kursie stałym 4,00 PLN/ EUR

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustalania kryteriów wyboru

Ogólna charakterystyka przyjętych rozwiązań formalno-instytucjonalnych

Wybór oraz ocena operacji w ramach ogłaszanych konkursów dokonywane będą zgodnie z *Procedurą oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD* i *Procedurą oceny i wyboru operacji realizowanych przez LGD* stanowiącymi załącznik nr 9 do wniosku o wybór LSR oraz w przypadku realizacji projektów grantowych *Procedurą wyboru i oceny grantobiorców* stanowiącą załącznik nr 10 do wniosku o wybór LSR, które określają szczegółowe zasady naborów, udostępniania do wiadomości publicznej protokołów z posiedzeń wraz z informacjami o wynikach oceny – we wszystkich przypadkach dokonywane będą na odpowiedniej dla typu operacji karcie. *Karta oceny zgodności operacji z LSR* przez Radę w ramach prowadzonego Konkursu, stanowiąca załącznik do procedur, o których mowa wyżej, stanowi etap pierwszy oceny, za pomocą którego operację kwalifikuje się bądź nie do etapu II.

Etap II dokonywany jest na odpowiedniej dla typu operacji i danego przedsięwzięcia karcie *Oceny operacji według lokalnych kryteriów wyboru* określonych w LSR, stanowiącej załącznik do procedur, o których mowa wyżej. Zakwalifikowanie do etapu II uzależnione jest od oceny formalnej wniosku, tj. określenie, czy operacja wpisuje się w zakres tematyczny przedsięwzięcia oraz czy jest zgodna z LSR – jest to ocena punktowa pod kątem wypracowanych kryteriów wyboru. Karta oceny według lokalnych kryteriów wyboru operacji została opracowana dla każdego przedsięwzięcia, co wynika z konieczności oceniania tylko tych kwestii, które mają znaczenie i mogą zostać spełnione w ramach realizacji konkretnych operacji. Kryteria wyboru i oceny operacji oraz Kryteria wyboru i oceny grantobiorców wraz z procedurami ustalania oraz zmian kryteriów stanowią załączniki odpowiednio nr 11 i nr 12 do wniosku o wybór LSR.

Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów wyboru zgodnie z wymogami określonymi dla programów. Kryteria zostały opracowane na podstawie szeroko prowadzonych konsultacji społecznych, wypracowanej diagnozy obszaru i analizy SWOT oraz zdiagnozowanych problemów wskazywanych przez mieszkańców. Nadrzędnym celem tworzenia kryteriów wyboru przy udziale społeczności lokalnej było ustalenie zakresów oraz typów operacji, które będą szczególnie premiowane w ramach przyznawanego wsparcia. Kryteria ustalono przede wszystkim w taki sposób, aby premiować przedsięwzięcia, które będą niwelować wskazane problemy wynikające z diagnozy obszaru, którymi przede wszystkim są niski poziom przedsiębiorczości oraz zanikanie lokalnej tożsamości i tradycji. W ramach kryteriów punkty otrzymają operacje/zadania realizujące wskaźniki produktu oraz przyczyniające się do osiągnięcia zakładanych pułapów wskaźników rezultatu.

Poziom maksymalnego wsparcia dla operacji jest ściśle powiązany z celami oraz określonymi grupami docelowymi i grupą defaworyzowaną oraz uzależniony od beneficjenta, przy uwzględnieniu wyników diagnozy i analizy SWOT obszaru.

W ramach oceny konkursów związanych z działalnością gospodarczą premiowane będą wnioski złożone przez osoby zaklasyfikowane do grupy defaworyzowanej, z racji stworzenia dla nich warunków do podjęcia zatrudnienia oraz wnioski realizujące operacje w ramach branż kluczowych dla rozwoju obszaru, określonych w rozdziale III.1. Wynika to z potrzeby rozwijania przedsiębiorczości szczególnie przez osoby młode oraz kobiety, a także w zakresie branż mających wpływ na pozostałe aspekty przedsiębiorczości.

Dofinansowanie w kwocie 60 000 zł na podjęcie działalności wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy przyznawanych dotychczas przez LGD i inne instytucje kwot wsparcia na zakładanie nowych firm. Poziom dofinansowania obliczono przede wszystkim na podstawie składanych do Biura LGD fiszek projektowych oraz rozmów z potencjalnymi beneficjentami. Dodatkowo obniżenie kwoty z maksymalnej możliwej ustanowionej przez *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu*

przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 wynika z możliwości ubiegania się przez osoby, które otrzymały wsparcie na podjęcie działalności – o wsparcie na rozwój działalności po upływie dwóch lat.

Maksymalną kwotę wsparcia na rozwój działalności również obniżono w stosunku do maksymalnego możliwego określonego w ww. rozporządzeniu z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie kwotowe. Postanowiono natomiast nie obniżać procentowego poziomu wsparcia i pozostawić je na poziomie 70%, zgodnie z maksymalnym możliwym. Ponadto obniżenie maksymalnej kwoty w obydwu przypadkach spowoduje możliwość przyznania wsparcia większej ilości beneficjentów, co odzwierciedli się w powstawaniu większej ilości miejsc pracy, gdyż każde dofinansowanie w ramach działalności gospodarczej przyczyni się do stworzenia co najmniej jednego miejsca pracy, co wynika z ww. rozporządzenia oraz określenia minimalnej kwoty wsparcia na rozwój działalności na poziomie 25 001 zł (zgodnie z ww. rozporządzeniem, wsparcie powyżej 25 000 zł wiąże się ze stworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy). W ramach kryteriów oceny dodatkowo premiowane będą operacje gwarantujące stworzenie większej niż wymagana ilości miejsc pracy, co podyktowane jest niskim poziomem przedsiębiorczości oraz zbyt małą ilością miejsc pracy na obszarze.

W pozostałych przypadkach, tj. konkursach innych i operacjach własnych poziom dofinansowania obniżono ze 100% do 90% lub 95%, wynika to z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy przyznawanych dotychczas przez LGD i inne instytucje kwot wsparcia na tego typu działania. Natomiast w projektach współpracy poziom dofinansowania pozostawiono na maksymalnym możliwym wynikającym z ww. rozporządzenia.

Kryterium wynikającym z przeprowadzonych konsultacji społecznych jest dodatkowe premiowanie operacji realizowanych przez osoby zamieszkałe lub działające na obszarze LGD powyżej 24 miesięcy, co odzwierciedli się we wsparciu dla stałych mieszkańców obszaru. Kryterium zostało zróżnicowane ze względu na sposób realizacji przedsięwzięcia, gdyż uznano, iż w szczególności należy punktować operacje polegające na założeniu lub rozwoju działalności gospodarczej przez rdzennych mieszkańców obszaru.

Punkty w ramach oceny przyznawane będą również wnioskodawcom, którzy wykazali się zaangażowaniem w tworzenie LSR. Weryfikacji spełniania kryterium służyły będą listy obecności ze spotkań konsultacyjnych i warsztatów zespołu oraz fakt złożenia fiszki projektowej w fazie tworzenia LSR.

Premiowane w ramach kryteriów oceny będą operacje sprzyjające ochronie środowiska oraz przeciwdziałające zmianom klimatu. Przy czym w przypadku operacji realizowanych przez podmioty inne niż LGD za działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu uznaje się: inwestycje w instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii (instalacji wykorzystujących energię słońca (itp. kolektory słoneczne, fotowoltaika), jednostek wykorzystujących energię geotermalną, pomp ciepła, małych elektrowni wodnych, elektrowni wiatrowych, instalacji wykorzystujących biomasę, instalacji wykorzystujących biogaz), inwestycje związane z poprawą utrzymania ciepła w budynku (izolacja termiczna budynku, wymiana okien na energooszczędne), budowa budynków niskoenergetycznych (tzw. Pasywnych, zero energetycznych), likwidacja pieców i palenisk węglowych na rzecz nowoczesnych technologii niskoemisyjnych (itp. kolektory słoneczne, pompy ciepła, mikrowiatraki przydomowe), w przypadku zakupu środka transportu – zakup samochodu elektrycznego.

W przypadku operacji własnych za działania mające wpływ na ochronę środowiska i/lub przeciwdziałające zmianom klimatu uznaje się operacje przyczyniające się do podnoszenia wiedzy z zakresu ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Podnoszeniu wiedzy i świadomości mieszkańców będą służyły operacje związane z uświadamianiem lokalnej społeczności z zakresu istoty segregowania odpadów, recyklingu, źródeł zanieczyszczeń itp.

Spełnienie kryteriów wyboru weryfikowane będzie na podstawie wniosku o przyznanie pomocy/wybór operacji/zadania złożonego przez beneficjenta. Zakłada się możliwość zmiany kryteriów wyboru operacji w przypadku, gdy wyniknie to z konieczności dostosowania ich do aktualnej sytuacji lub uregulowań prawnych, przy czym zmiana nie będzie możliwa w trakcie trwania konkursu.

Informacja o realizacji operacji własnych.

Planowana jest realizacja 2 operacji własnych. W ramach operacji własnych przeprowadzone zostaną przedsięwzięcia polegające na integracji branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru oraz działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci.

Wskazanie w jaki sposób w kryteriach wyboru operacji została uwzględniona innowacyjność. Punkty w ramach oceny otrzymają również operacje ukierunkowane na rozwiązania innowacyjne, które w przypadku przedsięwzięć dotyczących rozwoju działalności gospodarczych (1.1.2 i 1.2.3) określono definiując innowacyjność jako wprowadzenie na rynek przez dane przedsiębiorstwo nowego towaru lub usługi, lub znaczące ulepszenie oferowanych uprzednio towarów lub usług w odniesieniu do ich charakterystyk lub przeznaczenia. Ulepszenie może dotyczyć charakterystyk technicznych, komponentów, materiałów, wbudowanego oprogramowania, bardziej przyjaznej obsługi przez użytkownika oraz innych cech funkcjonalnych.

W przypadku pozostałych przedsięwzięć jako innowacyjne uznawane będą operacje, które wdrażają nowy na danym obszarze lub znacząco udoskonalony produkt, usługę, proces, organizację lub nowy sposób wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych. W obydwu przypadkach innowacyjność odnosić się będzie do terytorium gminy, na obszarze której realizowana jest operacja, a w przypadku gdy obejmie większy obszar, do obszaru objętego LSR.

Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji szczegółowo opisuje poniższa tabela

Tabela Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR

Nr	Nazwa	Opis zasad ustalania wysokości wsparcia
1.1.1	Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne i osoby prawne. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż 63,63% kosztów kwalifikowanych dla JSFP¹⁶, 90% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych podmiotów. Minimalna kwota wsparcia wynosi 50 000zł. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację nie może przekroczyć 200 000zł.</p> <p>Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 200 000zł oraz poziom wsparcia dla podmiotów innych niż JSFP do 90% w stosunku do maksymalnie możliwych określonych w <i>Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</i> z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie kwotowe. Ponadto przyjęte rozwiązania spowodują możliwość przyznania pomocy większej liczbie beneficjentów.</p>

¹⁶ Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

		<p>W latach 2021 - 2022 zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 100 000zł z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie oraz aby umożliwić większej liczbie beneficjentów skorzystanie ze środków.</p>
1.1.2	<p>Tworzenie lub rozwój atrakcyjnych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD w tym produktów innowacyjnych</p>	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż 70% kosztów kwalifikowanych. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację nie może być niższa niż 25 001zł i wyższa niż 200 000zł.</p> <p>Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 200 000zł w stosunku do maksymalnie możliwego wynikającego z <i>Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</i> w celu efektywnego wykorzystania środków w ramach realizacji LSR. Dodatkowo obniżenie maksymalnej kwoty spowoduje możliwość przyznania wsparcia większej ilości beneficjentów, co również znajdzie odzwierciedlenie w powstawaniu większej ilości miejsc pracy, gdyż każde dofinansowanie rozwijanej działalności gospodarczej przyczyni się do stworzenia co najmniej jednego miejsca pracy, co wynika bezpośrednio z ww. rozporządzenia oraz określenia minimalnej kwoty wsparcia na rozwój działalności na poziomie 25 001 zł (zgodnie z ww. rozporządzeniem, wsparcie powyżej 25 000 zł wiąże się ze stworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy).</p>
1.1.3	<p>Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD</p>	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne i osoby prawne i JSFP. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż: 70% kosztów kwalifikowanych dla prowadzących działalność gospodarczą, 63,63% kosztów kwalifikowanych dla JSFP i 95% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych uprawnionych podmiotów. Minimalna kwota wsparcia wynosi 100 000zł. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację nie może przekroczyć 220 000zł.</p> <p>Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 220 000zł oraz poziom wsparcia dla pozostałych uprawnionych podmiotów (innych niż JSFP) do 95% w stosunku do maksymalnie możliwych określonych w <i>Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</i> z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie oraz aby umożliwić większej liczbie beneficjentów skorzystanie ze środków. Pozostawiono natomiast maksymalny poziom wsparcia do 70% dla prowadzących działalność gospodarczą i do 63,63% dla JSFP.</p> <p>W 2021 roku Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 98 500zł z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie oraz aby umożliwić większej liczbie beneficjentów skorzystanie ze środków.</p>

1.1.4	Spójne działania marketingowe na rzecz regionu	<p>O pomoc na realizację operacji mogą ubiegać się osoby prawne. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż: 63,63% dla JSFP¹⁷ oraz 95% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych podmiotów.</p> <p>Maksymalna kwota wsparcia wynosi 50 000zł.</p> <p>Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 50 000zł oraz poziom wsparcia dla pozostałych uprawnionych podmiotów (innych niż JSFP) do 95% w stosunku do maksymalnie możliwych w odniesieniu do <i>Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</i> – z doświadczenia LGD wynika, że minimalny wymagany wkład własny beneficjentów i większa wartość realizowanego projektu przyczynia się do większego zaangażowania beneficjentów w realizację projektu.</p> <p>W latach 2021 - 2022 zwiększono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 124 400zł z racji zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie oraz aby umożliwić realizację bardzo dobrej promocji regionu.</p> <p>Ustalono dodatkowe warunki wsparcia: Operacja realizuje co najmniej dwa zadania</p>
1.1.6	Podejmowanie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. Roku życia i/lub kobiety	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne – wyłącznie do 30. Roku życia i/lub kobiety. Premia – 60 000zł.</p> <p>Dofinansowanie w kwocie 60 000 zł na podjęcie działalności wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy przyznawanych dotychczas przez LGD i inne instytucje kwot wsparcia na zakładanie nowych firm. Wysokość premii określono przede wszystkim na podstawie składanych do Biura LGD fiszek projektowych oraz rozmów z potencjalnymi beneficjentami. Dodatkowo obniżenie kwoty z maksymalnie możliwej ustanowionej przez <i>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020</i> wynika z możliwości ubiegania się przez osoby, które otrzymały wsparcie na podjęcie działalności – o wsparcie na rozwój działalności po upływie dwóch lat.</p>
1.2.1	Podejmowanie działalności gospodarczej	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne. Premia -60 000zł. Kwota premii w wysokości 60 000 zł na podjęcie działalności wynika z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz analizy przyznawanych dotychczas przez LGD i inne instytucje kwot wsparcia na zakładanie nowych firm. Poziom dofinansowania obliczono przede wszystkim na podstawie składanych do Biura LGD fiszek projektowych oraz rozmów z potencjalnymi beneficjentami. Dodatkowo obniżenie kwoty z maksymalnej możliwej ustanowionej przez <i>Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na</i></p>

¹⁷ Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

		wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 wynika z możliwości ubiegania się przez osoby, które otrzymały wsparcie na podjęcie działalności – o wsparcie na rozwój działalności po upływie dwóch lat.
1.2.2	Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja	O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się LGD, osoby prawne. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż 95%. Wkład własny na poziomie 5% dla operacji własnych wynika z konieczności jak najefektywniejszego wykorzystania budżetu. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację własną LGD nie może przekroczyć 50 000zł.
1.2.3	Rozwój działalności gospodarczej	O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby fizyczne i osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż 70% kosztów kwalifikowanych. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację nie może być niższa niż 25 001zł i wyższa niż 200 000zł. Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 200 000zł w stosunku do maksymalnie możliwej określonej w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z powodu braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie kwotowe. Dodatkowo obniżenie maksymalnej kwoty spowoduje możliwość przyznania wsparcia większej ilości beneficjentów, co odzwierciedli się w powstawaniu większej ilości miejsc pracy, gdyż każde dofinansowanie w ramach działalności gospodarczej przyczyni się do stworzenia co najmniej jednego miejsca pracy, co wynika z ww. rozporządzenia oraz określenia minimalnej kwoty wsparcia na rozwój działalności na poziomie 25 001 zł (zgodnie z ww. rozporządzeniem, wsparcie powyżej 25 000 zł wiąże się ze stworzeniem co najmniej 1 miejsca pracy).
1.2.4	Zachowanie tożsamości regionalnej	O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się osoby prawne nieprowadzące działalność gospodarczą. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż: 63,63% dla JSFP ¹⁸ oraz 95% dla pozostałych podmiotów Maksymalna kwota wsparcia wynosi 50 000zł. Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 50 000zł oraz poziom wsparcia dla pozostałych uprawnionych podmiotów (innych niż JSFP) do 95% w stosunku do maksymalnie możliwych określonych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w

¹⁸ Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

		<p>ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z racji braku zapotrzebowania na tak wysokie wsparcie oraz aby umożliwić większej liczbie beneficjentów skorzystanie ze środków.</p> <p>Ustalono dodatkowe warunki wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacja realizuje co najmniej dwa zadania
1.2.7	W zdrowym ciele zdrowy duch	<p>O pomoc na realizację operacji mogą ubiegać się osoby prawne. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż: 63,63% dla JSFP¹⁹ oraz 95% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych podmiotów. Maksymalna kwota wsparcia wynosi 50 000zł.</p> <p>Zmniejszono maksymalną wysokość przyznania pomocy na jedną operację do 50 000zł oraz poziom wsparcia dla pozostałych uprawnionych podmiotów (innych niż JSFP) do 95% w stosunku do maksymalnie możliwych w odniesieniu do <i>Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażania operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</i> – z doświadczenia LGD wynika, że minimalny wymagany wkład własny beneficjentów i większa wartość realizowanego projektu przyczynia się do większego zaangażowania beneficjentów w realizację projektu.</p> <p>Ustalono dodatkowe warunki wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Operacja musi realizować obydwa wskaźniki produktu przedsięwzięcia • Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami w ramach jednej operacji – min. 90
1.2.8	Działania edukacyjno- - integracyjne dla dzieci i młodzieży	<p>O pomoc na realizację przedsięwzięcia mogą ubiegać się LGD, osoby prawne. Pomoc na operację jest przyznawana w wysokości nie wyższej niż 95% kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Wkład własny na poziomie 5% dla operacji własnych wynika z konieczności jak najefektywniejszego wykorzystania budżetu. Wysokość pomocy przyznanej na jedną operację własną LGD nie może przekroczyć 50 000zł</p>

Źródło: Opracowanie własne

LGD może wprowadzić dodatkowe warunki udzielenia wsparcia, o których mowa w art. 19 ust. 4 pkt 2 lit. a Ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,

¹⁹ Jednostki Sektora Finansów Publicznych.

VII. Plan działania

W ramach wdrażania LSR planuje się przeprowadzenie 24 naborów wniosków na realizację przedsięwzięć ogłaszanych w formie konkursów. Ogłaszanie konkursów rozpisano z dokładnością do półroczy, co przedstawia tabela 13.

Plan działania w ramach wdrażania LSR został opracowany tak, aby efektem wdrażania Strategii było osiągnięcie celu ogólnego *Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki*. W pierwszej kolejności w latach 2016–2018 zaplanowano realizację przedsięwzięć związanych z tworzeniem warunków do rozwoju turystyki, takich jak budowa/przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej oraz wykorzystujących zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Planuje się również osiągnięcie wskaźników z zakresu tworzenia całorocznych produktów turystycznych oraz tworzenia miejsc pracy poprzez realizację przedsięwzięcia *Podejmowanie działalności gospodarczej*. Stworzone w ten sposób zaplecze oraz przedsięwzięcia z zakresu aktywizacji społeczności, polegające na realizacji operacji związanych z zachowaniem tożsamości regionalnej czy integracyjno-promocyjnej dla mieszkańców, stanowiąc będą podstawę do realizacji przedsięwzięć zaplanowanych na lata 2019–2021. W pierwszym okresie zaplanowano również przedsięwzięcie integrujące dla branż mających kluczowe znaczenie do rozwoju obszaru, w celu podniesienia wiedzy i kompetencji przedsiębiorców i mieszkańców. W drugim okresie założono kontynuowanie realizacji przedsięwzięć tworzących miejsca pracy poprzez podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczych. Zwieńczeniem zrealizowanych działań będzie realizacja przedsięwzięcia *Spójne działania marketingowe*, które przyczyni się do wypromowania powstałych obiektów i atrakcyjności oraz zwiększenia rozpoznawalności obszaru. W celu zapewnienia zagospodarowania czasu wolnego zaplanowano działania aktywizacyjne oraz promujące aktywny styl życia pod nazwą *W zdrowym ciele zdrowy duch*. Zrealizowane zostaną również działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci, co przełoży się na zaspokojenie potrzeb związanych z przemysłem czasu wolnego. W trzecim okresie (2022-2024) założono kontynuowanie realizacji przedsięwzięć tworzących miejsca pracy poprzez podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczych oraz przedsięwzięć związanych z tworzeniem warunków do rozwoju turystyki, takich jak budowa/przebudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturowej oraz wykorzystujących zasoby dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Planuje się również osiągnięcie wskaźników w ramach przedsięwzięcia *Spójne działania marketingowe*, które przyczyni się do wypromowania obszaru.

Opracowany harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników przedstawiono w tabeli *Plan działania* stanowiącej załącznik nr 3 do LSR. **W harmonogramie ujęto działania z zakresu realizacji LSR, projektów współpracy oraz aktywizacji. Osiągnięcie w przedstawionych przedziałach czasowych założonych pułapów wskaźników opracowano w sposób racjonalny, aby możliwe było kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów lokalnej społeczności na obszarze oraz jak najlepiej wykorzystać czas wdrażania LSR.**

VIII. Budżet LSR

Wysokość środków o jaką może ubiegać się LGD, które zostały przewidziane na wdrażanie LSR wynika z liczby mieszkańców obszaru objętego LSR zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2013 roku. W przypadku Stowarzyszenia LGD „Gorce-Pieniny” kwota otrzymana wynosi 1 187 500 EUR na realizację LSR – poddziałanie 19.2 (o którym mowa w art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013). Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce – Pieniny” w latach 2019 i 2020r. z uwagi na skuteczne wydatkowanie środków została zakwalifikowana do otrzymania dodatkowych środków w postaci tzw. "I i II bonusu" za sprawną realizację zadań powierzonych w ramach PROW2014-2020. Dzięki swojej aktywności i zaangażowaniu mieszkańcy z naszego obszaru działania mogą liczyć na dodatkowe środki w łącznej wysokości 1 040 000,00 zł. W 2021 roku Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce – Pieniny” może ponownie ubiegać się o dodatkowe środki do budżetu LSR w ramach PROW 2014-2020 na wsparcie operacji w ramach LSR w wysokości 409 000 EUR. Na poddziałanie 19.3 – współpracę (o której mowa w art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013) zaplanowano przeznaczyć 10% kwoty przyznanej na wdrażanie LSR – tj. 144 750 EUR, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Środki uzyskane na funkcjonowanie to 296 875 EUR, z czego na koszty bieżące (o których mowa w art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013) postanowiono przeznaczyć 285 000 EUR, a na realizację przedsięwzięcia 1.2.5 Integracja mieszkańców i promocja obszaru - aktywizacja (o której mowa w art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013) przeznaczono środki w wysokości 11 875 EUR. W 2021 roku Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Gorce – Pieniny” może również ubiegać się o zwiększenie środków w ramach poddziałania 19.4 w ramach PROW 2014-2020 w wysokości 49 080 EUR.

W ramach aktywizacji planuje się również przeznaczenie środków na część działań zaplanowanych w Planie komunikacji.

W budżecie LGD „Gorce-Pieniny” środki przeznaczone na tworzenie miejsc pracy wynoszą 1 137 471,14 EUR co stanowi 61,27 % środków przeznaczonych na realizację LSR, co jest zgodne z zapisami zawartymi w *Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*. Wedle ww. rozporządzenia w ramach wdrażania LSR 50% planowanej kwoty wsparcia powinno zostać przeznaczonych na tworzenie nowych miejsc pracy. W ramach wskaźnika rezultatu *Liczba utworzonych miejsc pracy (ogółem)* planuje się osiągnąć wynik 52 nowych miejsc pracy. W ramach konkursów polegających na rozwijaniu działalności gospodarczej pomoc zostanie udzielona 16 przedsiębiorcom, a w ramach operacji polegających na podejmowaniu działalności gospodarczej – 36 osobom, przy czym jedno przedsięwzięcie będzie dedykowane grupie defaworyzowanej – osobom do 30. roku życia i/lub kobietom. **Kwota przeznaczona na przedsięwzięcie dedykowane grupie defaworyzowanej wynosi 70 026,67 EUR**, natomiast kwota dla wszystkich wynosi 468 892,27 EUR. Zauważyć należy jednak, iż dostępność środków dla osób, które należą do grupy defaworyzowanej będzie możliwa również w pozostałych przedsięwzięciach. Każdy beneficjent starający się o środki na podjęcie działalności gospodarczej może otrzymać wsparcie w wysokości 60 000 zł w formie premii. Wartość ta została obniżona w stosunku do maksymalnej możliwej, o której mowa w ww. rozporządzeniu, w wyniku analizy dotychczas dostępnych środków na podejmowanie działalności gospodarczej, oraz w związku z faktem, iż po upływie 2 lat beneficjenci ww. środków starać się mogą o dofinansowanie na rozwój działalności.

Wśród operacji własnych w budżecie zaplanowano przeznaczenie środków w wysokości 10 928,63 EUR na integrację branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja oraz 11 222,41 EUR na działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci i młodzieży.

Stosunkowo duże środki postanowiono przeznaczyć na działania związane z rozwojem turystyki, w tym działania marketingowe (66 039,77 EUR) oraz zachowanie tożsamości regionalnej w regionie (135 302,44 EUR) oraz działalności gospodarcze związane z tą branżą (183 950,88 EUR). Największe środki zostaną przeznaczone na budowę/przebudowę infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturowej (495 535,61 EUR). Zaplanowanie środków na realizację powyższych operacji wynika z faktu, iż szansą dla regionu jest rozwój i popularność turystyki aktywnej wykorzystującej bogactwa naturalne obszaru oraz dziedzictwo kulturowe gmin tworzących LGD. w stosunku do określonego w ww. rozporządzeniu w celu maksymalizacji efektów wdrażania

Poziom dofinansowania dla operacji własnych został obniżony LSR, co skutkować będzie realizacją przedsięwzięć przez podmioty wnoszące wkład własny, czyli przeznaczeniu na realizację wyższych kwot. Do zwiększenia intensywności inwestowanych środków przyczyni się fakt, iż w kryteriach wyboru operacji zakłada się premiowanie operacji, w ramach których beneficjenci wnioskować będą o kwotę wsparcia niższą od maksymalnego poziomu dofinansowania dla danego przedsięwzięcia.

Realizacja budżetu zgodnie z załączonym do LSR Planem działania przyczyni się w sposób bezpośredni do osiągnięcia wskaźników produktów i rezultatu oraz do realizacji celów szczegółowych i celu ogólnego LSR.

Realizacja celów w ramach Strategii finansowana będzie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach działania 19. *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER* w ramach PROW 2014–2020.

Szczegółowy podział środków został przedstawiony w załączniku nr 4 do LSR.

IX. Plan komunikacji

Wdrażanie LSR, podobnie jak jej tworzenie powinno zachować partycypacyjny charakter, na który składa się aktywny udział społeczności lokalnej w bieżących działaniach. W celu zachowania oddolności LSR opracowano *Plan komunikacji* (załącznik nr 5 do LSR), w którym ujęto metody komunikacji, określono grupy docelowe oraz wartości osiąganych wskaźników na poszczególnych etapach wdrażania LSR.

Komunikacja pomiędzy osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie LSR oraz mieszkańcami ma służyć efektywności wdrażania LSR oraz przyczynić się do rozpowszechniania informacji o założeniach wdrażania LSR, planowanych działaniach, planowanych naborach na konkursy czy podsumowaniu dotychczasowych działań.

Celem Planu komunikacji jest dotarcie do jak największej liczby odbiorców, dlatego też metody komunikacji opracowano w oparciu o różne sposoby konsultacji społecznych – bezpośrednie badanie ankietowe, spotkania indywidualne i otwarte z mieszkańcami, wywiad grupowy, formularz zamieszczony na stronie internetowej czy kontakt online z pracownikiem LGD. Opracowane metody komunikacji zostały przystosowane do różnych odbiorców. Dla osób przyzwyczajonych do tradycyjnych sposobów pozyskiwania informacji uwzględniono ogłoszenia na tablicach informacyjnych czy biuletyn w formie papierowej. Określono również bardziej nowoczesne i powszechne metody informacji, takie jak artykuły na stronach i portalach internetowych czy biuletyn w formie elektronicznej.

Grupą docelową działań komunikacyjnych będą mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety.

Najistotniejszymi jednak będą metody, w ramach których możliwa będzie obustronna komunikacja, które również dostosowano do potrzeb mieszkańców i potencjalnych beneficjentów.

Popularnością podczas tworzenia LSR cieszyły się tradycyjne spotkania konsultacyjne organizowane na obszarze LGD oraz mobilne punkty informacyjne, dlatego postanowiono uwzględnić je również w trakcie realizacji LSR. Nadal prowadzone będzie również doradztwo w siedzibie LGD. Dla osób preferujących nowoczesne techniki informacyjno-komunikacyjne zaplanowano możliwość kontaktu przez e-mail czy za pośrednictwem wiadomości wysyłanej przez komunikator na portalu społecznościowym. Informacje przekazywane będą również podczas wydarzeń organizowanych na obszarze LGD.

Wskaźniki jakie określono dla poszczególnych działań komunikacyjnych przedstawia tabela 14. Wartości osiąganym wskaźników na poszczególnych etapach wdrażania LSR ujęto w tabeli 2 Planu komunikacji (załącznik 5 do LSR).

Tabela 14 Metody działań komunikacyjnych oraz przypisane im wskaźniki

Nazwa metody	Wskaźnik
Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach gmin wchodzących w skład LGD	Liczba gmin, w których umieszczono ogłoszenie
Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD	Liczba zamieszczonych artykułów
Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym	Liczba osób, które zobaczyły artykuł
Artykuły na stronie internetowej Stowarzyszenia	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem
Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD	Liczba wydarzeń
Bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej	Liczba wydanych biuletynów
Otwarte spotkania informacyjne w każdej gminie LGD	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach
Spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy docelowej) konkursu w każdej gminie LGD	Liczba osób, którzy wzięły udział w spotkaniach
Utworzenie mobilnego punktu informacyjnego	Ilość osób korzystających z doradztwa
Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych	Ilość wypełnionych ankiet
Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	Liczba osób korzystających z doradztwa
Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną	Liczba osób
Kontakt poprzez wiadomość e-mail	Liczba osób
Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach
Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców	Liczba wypełnionych i zwróconych ankiet
Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych	Potencjalna liczba odbiorców
Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR	Liczba spotkań

Źródło: Opracowanie własne

Stosowane metody komunikacji będą na bieżąco monitorowane oraz określana będzie efektywność działań komunikacyjnych. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby będą one aktualizowane i dostosowywane do potrzeb grup docelowych. Ocenie podlegać będzie jakość świadczonego doradztwa, a gdy zaistnieje potrzeba – przeprowadzone zostaną jego korekty. W celu efektywniejszej pracy podniesione zostaną kwalifikacje osób odpowiedzialnych za kontakt z mieszkańcami i potencjalnymi beneficjentami.

X. Zintegrowanie

Zgodnie ze specyfiką podejścia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LSR ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście dla przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach wdrażania dotyczy dwóch aspektów:

1. Zintegrowania celów i przedsięwzięć zaplanowanych w ramach LSR zapewniających spójne i kompleksowe rozwiązanie zidentyfikowanych w analizie SWOT problemów, zachowując przy tym odpowiednią kolejność realizacji przedsięwzięć oraz współpracę różnych podmiotów.
2. Zgodności celów głównych i szczegółowych LSR z dokumentami strategicznymi/planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym oraz zgodności co do celów przekrojowych (ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu, innowacyjność) PROW na lata 2014–2020.

Poszczególne cele LSR oraz planowane w ramach ich realizacji konkretne przedsięwzięcia są spójne, powiązane ze sobą i wzajemnie się uzupełniają. Tworzą logiczne związki i wzajemnie na siebie oddziałują, dając efekt synergii. W ramach zaplanowanych w LSR celów kompleksowe podejście do rozwiązania problemu zawarto m.in. w celu szczegółowym 1.2 *Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD*, który jest odpowiedzią na niewystarczającą liczbę miejsc pracy, niską przedsiębiorczość mieszkańców oraz nieatrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu. **Cel ten realizowany będzie przez 8 przedsięwzięć, w ramach których zintegrowane zostaną 3 branże gospodarcze (turystyczna, budowlana oraz kulturowo-rozrywkowa).** Realizacja celu szczegółowego 1.2 spowoduje spadek liczby osób bezrobotnych na obszarze LGD, wzrost przedsiębiorczości oraz aktywności społecznej mieszkańców. Operacje będą polegać na rozwijaniu działalności gospodarczych oraz ich podejmowaniu w preferowanych branżach, jak również organizacji różnego rodzaju wydarzeń promujących obszar – sportowych, rekreacyjnych i edukacyjnych, które są odpowiedzią na problem związany z brakiem możliwości zagospodarowania czasu wolnego, zdiagnozowanego w analizie SWOT obszaru oraz podczas konsultacji społecznych. **Aby przygotować potencjalnych beneficjentów do realizacji projektów, prowadzone będą działania mające na celu integrację i aktywizację branż, które mają kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru oraz mieszkańców i działaczy sektora społecznego.**

Cel szczegółowy 1.1 *Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki* rozwiązuje wskazane przez społeczność problemy dotyczące niewystarczającego wykorzystania potencjału turystycznego i kulturowego obszaru LGD oraz jego słabej promocji. Angażuje on różne podmioty do zahamowania i rozwiązania wymienionych problemów.

Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w LSR będą wpływać na osiągnięcie wskaźników przypisanych do 3 celów przekrojowych PROW. Zapewnienie ich realizacji będzie się odbywać poprzez kryteria dostępu oraz kryteria punktowe przyznawane wnioskodawcom w trakcie oceny operacji. W przypadku ochrony środowiska oraz przeciwdziałaniu zmianom klimatu będzie mieć to miejsce w przedsięwzięciach dedykowanych przedsiębiorcom oraz podmiotom realizującym zadania infrastrukturalne wykorzystującym działalność, sposób organizacji lub stosowaną technologię, mającą bezpośredni wpływ na stan środowiska naturalnego, jak również w projektach współpracy, realizujących operacje podnoszące świadomość społeczeństwa i promowanie postaw prośrodowiskowych i proklimatycznych. Stosowanie rozwiązań innowacyjnych

wymagane będzie przede wszystkim w przypadku realizacji operacji związanych z rozwojem lub podejmowaniem działalności gospodarczych. Wnioskodawcy wybierający działania nowoczesne i niestandardowe, o innowacyjnym charakterze, będą premiowani w ramach oceny punktowej wniosków.

Zgodność celów LSR w odniesieniu do dokumentów strategicznych przedstawia tabela 15.

Tabela 15 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi²⁰

Cel ogólny 1 Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki
Cel szczegółowy 1.1 Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki
Cel szczegółowy 1.2 Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD
<p>Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020:</p> <p>Obszar 1 Gospodarka wiedzy i aktywności.   Cel strategiczny – Silna pozycja Małopolski jako regionu atrakcyjnego dla inwestycji, opartego na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców.   Kierunek polityki rozwoju 1.1 Rozwój kapitału intelektualnego.   Kierunek polityki rozwoju 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości.</p> <p>Obszar 2 Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego.   Cel strategiczny – Wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury.   Kierunek polityki rozwoju 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej.   Kierunek polityki rozwoju 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego.   Kierunek polityki rozwoju 2.3 Kształcenie kadr dla rozwoju i obsługi przemysłów czasu wolnego.   Kierunek polityki rozwoju 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego.</p> <p>Obszar 4 Krakowski Obszar Metropolitalny i inne subregiony.   Cel strategiczny – Silna pozycja konkurencyjna Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego w przestrzeni europejskiej oraz wzrost potencjału ekonomicznego subregionów w wymiarze regionalnym i krajowym.   Kierunek polityki rozwoju 4.4 Rozwój subregionu podhalańskiego.</p> <p>Obszar 5 Rozwój miast i terenów wiejskich.   Cel strategiczny – Aktywne ośrodki usług publicznych i gospodarczych zapewniające szanse na rozwój mieszkańców małych i średnich miast oraz terenów wiejskich.   Kierunek polityki rozwoju 5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych.   Kierunek polityki rozwoju 5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich.</p> <p>Obszar 6 Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.   Cel strategiczny – wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców Małopolski w wymiarze środowiskowym, zdrowotnym i społecznym.   Kierunek polityki rozwoju 6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski.   Kierunek polityki rozwoju 6.2 Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego: profilaktyka i ochrona zdrowia.</p> <p>Obszar 7 Zarządzanie rozwojem województwa.</p>

²⁰ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

Cel strategiczny – Efektywne zarządzane województwo, którego rozwój oparty jest na współpracy

i mobilizowaniu zasobów.

Kierunek polityki rozwoju 7.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego 2015-2022:

Program rozwojowy 3 Elastyczny rynek pracy i przedsiębiorcza gospodarka.

Program rozwojowy 5 Promocja i ochrona zdrowia.

Program rozwojowy 6 Primo educationis.

Program rozwojowy 8 Pięć Krain: Pieniny-Gorce-Spiz-Podhale-Orawa.

Program rozwojowy 9 Nowotarski – warto być.

Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysł Czasu Wolnego:

Priorytet 1 Wzmocnienie źródeł tożsamości poprzez ochronę zasobów dziedzictwa, jego rewaloryzację, kształtowanie krajobrazu kulturowego, rewitalizację przestrzeni oraz odczytywanie i interpretację znaczeń kulturowych.

Działanie 1.2 Dla dziedzictwa – Opis i interpretacja dziedzictwa oraz podnoszenie kompetencji kulturowych.

Działanie 1.3 Kompleksowe programy rewitalizacji społecznej i ekonomicznej oraz kształtowanie przestrzeni.

Priorytet 2. Pobudzanie kreatywności oraz wzrost dostępu do oferty czasu wolnego.

Działanie 2.2 Wzmacnianie potencjału kreatywnego w regionie.

Priorytet 3. Kreowanie innowacyjnej i atrakcyjnej oferty czasu wolnego dla wzmocnienia przewagi konkurencyjnej regionu.

Działanie 3.1 Podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o zasoby dziedzictwa regionu.

Działanie 3.2 Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Działanie 3.3 Innowacyjna promocja oferty turystycznej z wykorzystaniem nowych technologii.

Priorytet 4. Od zdrowego stylu życia do mistrzostwa sportowego.

Działanie 4.2 Kuźnia talentów sportowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentów podanych w tabeli

Ponadto Cel ogólny 1 *Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki* poprzez swoje przedsięwzięcia wpisuje się w kluczowe dziedziny dla specjalizacji regionalnej województwa małopolskiego, co przedstawia tabela 16.

Tabela 16 Matryca zależności między celami LSR a inteligentnymi specjalizacjami województwa małopolskiego

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Kluczowe dziedziny dla specjalizacji regionalnej						
		Nauki o życiu (life sciences)	Energia zrównoważona	Technologie informacyjne i komunikacyjne	Chemia	Produkcja metali i wyrobów metalowych oraz wyrobów z mineralnych surowców	Elektrotechnika i przemysł maszynowy	Przemysł kreatywny i czasu wolnego

Tożsamość regionalna podstawą rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki	X	-	-	-	-	-	X
	Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD	X	-	-	-	-	-	X

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Strategicznego Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego 2014–2020 (czerwiec 2014)

XI. Monitoring i ewaluacja

LGD będzie prowadziła stały monitoring i ewaluację wdrażania LSR, co będzie służyło poprawnej realizacji założeń LSR. Działania związane z monitoringiem oraz ewaluacją będą podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnych zmianach w LSR i aktualizacji lub korekt w Planie komunikacji, a także w sposobie udzielanego doradztwa, np. przez wprowadzenie dodatkowych szkoleń dla pracowników w trakcie zaistnienia takiej konieczności. Podczas szeroko prowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy mieli możliwość wskazania jakie elementy LSR powinny zostać poddawane monitoringowi i ewaluacji oraz w jaki sposób powinno się te procesy przeprowadzać. Mogli również wyrazić swoje opinie na temat wstępnie wypracowanych założeń za pomocą metod partycypacji, które przedstawiono w rozdziale II.

Monitoring to proces pozyskiwania informacji na temat skuteczności metod wdrażania Strategii oraz weryfikacja zgodności osiąganych celów z założeniami dokumentu, a także tempa i kierunku, w którym Strategia zmierza. Dzięki prowadzeniu monitoringu możliwe będzie uzyskanie informacji o tym, jakie elementy dokumentu wymagają modyfikacji. Pozyskane dane również będą podstawą do wykorzystania podczas procesu ewaluacji. Elementy, które będą poddawane monitoringowi w trakcie wdrażania LSR zostały przedstawione w tabeli 17. Wyszczególnione zostały podmioty odpowiedzialne za wykonanie badań oraz metody i źródła pozyskiwania informacji.

Tabela 17 Elementy podlegające monitoringowi

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Wskaźniki realizacji LSR	Biuro LGD (ocena własna)	Ankiety monitorujące, dokumentacja własna LGD	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźników produktu i rezultatu
Budżet LGD	Biuro LGD (ocena własna)	Dokumentacja własna LGD, informacja z Samorządu Województwa	Na bieżąco	Stopień wykorzystania budżetu LGD przeznaczonego na wdrażanie LSR w odniesieniu do środków zakontraktowanych
Harmonogram ogłaszanych naborów	Biuro LGD (ocena własna)	Rejestr ogłoszonych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszanych naborów z przyjętym harmonogramem, ocena stopnia realizacji zadań wdrażanych w ramach LSR
Pracownicy Biura LGD, funkcjonowanie Biura Zarządu	Zarząd LGD	Anonimowe ankiety od odbiorców świadczonego przez pracowników Biura doradztwa	Na bieżąco	Ocena pracy pracowników, sposób przekazywania istotnych informacji potencjalnym beneficjentom, pomoc w rozwiązywaniu problemów, jakość i efektywność świadczonego doradztwa
Zainteresowanie stroną internetową LGD oraz profilem	Pracownicy LGD (ocena własna)	Licznik odwiedzin strony internetowej, dane od administratora	Na bieżąco	Skuteczność przekazywania/ uzyskiwania informacji na temat działalności LGD

Stowarzyszenia na Facebooku		strony internetowej, liczba wejść na FB		
-----------------------------	--	---	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja służy uzyskaniu odpowiedzi na temat efektywności i skuteczności realizacji projektu w stosunku do jego założeń – niweluje ewentualne błędy podczas procesu planowania. Niezbędna jest do sprawnego funkcjonowania LGD i realizacji LSR oraz pomaga reagować na zmieniające się warunki otoczenia. Do sprawnego przeprowadzenia ewaluacji planuje się brać pod uwagę kryteria ewaluacji dotyczące: **trafności**, która będzie określać czy zadania przyjęte do realizacji odpowiadają na potrzeby mieszkańców; **efektywności i wydajności**, czyli porównanie wielkości nakładów poniesionych do uzyskanych wyników i rezultatów; **skuteczności**, czyli ocenę osiągniętych celów w odniesieniu do założeń. Kryterium ewaluacji odnoszące się do **trwałości** oceni, czy osiągnięte efekty realizacji projektu będą wpływać na rozwój sektora po zakończeniu okresu finansowania. Ostatnim kryterium, zgodnie z którym planuje się prowadzenie aktualizacji jest **użyteczność** – czyli uzyskanie informacji czy wdrażana LSR odpowiada na potrzeby mieszkańców.

Elementy, które zostaną poddane ewaluacji z wyszczególnieniem podmiotów odpowiedzialnych za jej wykonanie oraz metod i źródeł pozyskiwania informacji zawiera tabela 18.

Tabela 18 Elementy podlegające ewaluacji

Elementy poddane badaniu	Wykonawca badania	Źródła danych i metody ich zbierania	Czas i okres dokonywania pomiaru	Analiza i ocena danych
Działalność LGD, pracownicy i funkcjonowanie Biura	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe, opinie beneficjentów, rozmowy z mieszkańcami na otwartych spotkaniach, wywiady z wnioskodawcami, opinie kierownika Biura i członków Stowarzyszenia	Ocena dokonywana każdorazowo po okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2024	Ocena poprawności działalności prowadzonej przez Stowarzyszenie, określająca skuteczność realizowanych zadań w odniesieniu do założeń LSR
Skuteczność promocji i aktywizacji społeczności lokalnej	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Badania ankietowe wśród mieszkańców, prowadzone bezpośrednio lub za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia	Ocena, dokonywana każdorazowo po okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2024	Ocena skuteczności promocji LGD oraz działań wdrażanych w ramach LSR, mierzona jako liczba osób, które uzyskały informację na temat LGD oraz skuteczność animacji społeczności
Stopień realizacji celów	Podmiot niezwiązany	Ankiety beneficjentów,	Ocena dokonywana	Ocena celowości i trafności założeń

LSR – stopień realizacji wskaźników	z LGD (ocena zewnętrzna) lub-Biuro LGD (ocena własna)	sprawozdania beneficjentów, dokumentacja własna LGD	každorazowo po okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2024	realizowanych w ramach LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów
Harmonogram rzeczowo-finansowy LSR	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Dokumentacja własna LGD	Ocena dokonywana każdorazowo po okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2024	Ocena zgodności ogłaszanych i realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR
Budżet LSR	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna) lub Biuro LGD (ocena własna)	Dokumentacja własna LGD	Ocena dokonywana każdorazowo po okresach 2016-2018, 2019-2021, 2022-2024	Ocena zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne zadania

Źródło: Opracowanie własne

Procesy ewaluacji i monitoringu dokonywane będą zgodnie z *Procedurą dokonywania ewaluacji i monitoringu* stanowiącą załącznik nr 2 do LSR. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację założeń monitoringu i ewaluacji LSR będzie Zarząd LGD. W zależności od wprowadzanych zmian w LSR oraz w działalności LGD, które będą wynikać z przeprowadzonych ewaluacji – decyzje podejmować będzie Zarząd LGD lub w przypadku aktualizacji LSR Walne Zebranie Członków, do którego kompetencji należy aktualizacja LSR.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają grupy projektów, planów i programów określone w art. 46 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.). Po przeanalizowaniu zapisów zawartych ww. ustawie stwierdzono, iż LSR może nie kwalifikować się do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Strategia nie jest bowiem dokumentem o charakterze gminnym i sektorowym – dotyczy kilku wyszczególnionych dziedzin. Zadania zaplanowane w dokumencie obejmować będą obszary zabudowane i nie będą realizowane na obszarach Natura 2000. Realizacja założeń Strategii nie spowoduje zatem znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000. Wedle powyższego projekt LSR nie wpisuje się w art. 46 ww. ustawy.

W świetle zapisów art. 47 ww. ustawy zwrócono się z zapytaniem do właściwego organu, którym w trybie art. 57 jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie, czy istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność*. Przy opracowywaniu wniosku wraz z uzgodnieniem posłużono się uwarunkowaniami zawartymi w art. 49.

W nadesłanym piśmie z dnia 3 grudnia 2015 r., znak OO.410.1.111.2015.AZ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie zajął stanowisko w przedmiotowej sprawie.

Planowana do realizacji LSR jest dokumentem strategicznym, która daje możliwość uzyskania środków z PROW 2014–2020, w ramach działania LEADER. Wdrożenie Strategii ma na celu umożliwienie mieszkańcom obszaru LGD realizację projektów, które przyczynią się do poprawy jakości ich życia. Projekt Strategii nie zakłada realizacji konkretnych przedsięwzięć, które mogłyby być zidentyfikowane jako mogące znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z zapisami *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz. U. z 2010 r. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.). Ponadto, ze względu na to, iż LSR zawiera jedynie ogólny opis przedsięwzięć i brak jest w nim odniesień przestrzennych, nie ma możliwości przewidzenia wystąpienia znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

W związku z powyższym **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie uznał, iż projekt *Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność* dla obszaru Stowarzyszenia LGD „Gorce-Pieniny”, nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w myśl przepisów *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.**

Jednocześnie zwrócono uwagę, iż skonkretyzowanie przedsięwzięć na kolejnych etapach postępowania może się wiązać z koniecznością opracowania analizy wpływu tych zamierzeń na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Spis rysunków

Rysunek 1 Obszar Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania „Gorce-Pieniny”	4
Rysunek 2 Cele LSR.....	28

Spis tabel

Tabela 1 Podstawowe dane na temat gmin tworzących LGD	4
Tabela 2 Metody partycypacji wykorzystane w pracach nad LSR w poszczególnych etapach.....	9
Tabela 3 Wskaźniki przedsiębiorczości na obszarze LGD, w powiecie nowotarskim, województwie małopolskim i Polsce w 2009 i 2014 r.....	13
Tabela 4 Liczba osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w latach 2009–2014 – porównanie średniej LGD, powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski.....	18
Tabela 5 Liczba osób objętych opieką społeczną w przeliczeniu na 1 000 ludności w latach 2009–2013 – porównanie średniej LGD, powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski	19
Tabela 6 Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem w 2014 r. – porównanie średniej LGD ze średnimi powiatu nowotarskiego, województwa małopolskiego i Polski.....	20
Tabela 7 Analiza SWOT	25
Tabela 8 Matryca celów i przedsięwzięć.....	32
Tabela 9 Działania możliwe do realizacji w ramach przedsięwzięć	37
Tabela 10 Wskaźniki przypisane do celu ogólnego, celów szczegółowych oraz przedsięwzięć.....	43
Sposób i częstotliwość obliczania wskaźników oraz uzasadnienie wyboru w odniesieniu do celów i przedsięwzięć przedstawia tabela 10. Źródło danych/sposób pomiaru wskaźników przedstawia także tabela 8 <i>Matryca celów i przedsięwzięć</i> . Dodatkowo w tabeli 11 <i>Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników</i> przedstawiono powiązania pomiędzy diagnozą obszaru, analizą SWOT, celów i przedsięwzięć oraz wskaźników.	49
Tabela 12 Tabelaryczna matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników.....	50
Tabela 13 Realizacja wskaźników produktu i rezultatu w ramach kosztów bieżących LGD.....	55
Tabela 14 Metody działań komunikacyjnych oraz przypisane im wskaźniki	67
Tabela 15 Zgodność celów LSR z innymi dokumentami strategicznymi.....	69
Tabela 16 Matryca zależności między celami LSR a inteligentnymi specjalizacjami województwa małopolskiego.....	70
Tabela 17 Elementy podlegające monitoringowi	72
Tabela 18 Elementy podlegające ewaluacji	73

Spis wykresów

Wykres 1 Dochód podatkowy w przeliczeniu na 1 mieszkańca na obszarze LGD, w województwie małopolskim i Polsce za 2013 r.....	14
Wykres 2 Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ludności ogółem na obszarze LGD w latach 2009–2014.....	20
Wykres 3 Podział powierzchni w % wg kierunków wykorzystania na obszarze LGD	23

Bibliografia

1. Polska Klasyfikacja Działalności 2007, *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności* (Dz. U. z 2007 r. Nr 251 poz. 1885 z późn. zm.).
2. *Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*.

3. *Program Strategiczny Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2014–2020*, czerwiec 2014.
4. *Program Strategiczny Dziedzictwo i Przemysły Czasu Wolnego*.
5. *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1570).
6. *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013).
7. *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotarskiego 2015–2022*, listopad 2014.
8. *Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011–2020*.
9. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl.
10. Strona internetowa Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Natura 2000, natura2000.gdos.gov.pl.
11. Strona internetowa Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl.
12. Strona internetowa Małopolskiego Instytutu Kultury, dniedzictwa.pl.
13. Strona internetowa Ministerstwa Finansów, mf.gov.pl.
14. Strona internetowa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, nid.pl.
15. Strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej, pkw.gov.pl.
16. Strona internetowa Urzędu Miasta i Gminy Szczawnica, szczawnica.pl.
17. *Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności* (Dz. U. z 2015 r. poz. 378).
18. *Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz. U. z 2015 r. poz. 349).

Załączniki

Załącznik 1 *Procedura aktualizacji LSR*

Załącznik 2 *Procedura monitoringu i ewaluacji*

Załącznik 3 *Plan działania*

Załącznik 4 *Budżet*

Załącznik 5 *Plan komunikacji*

Procedura aktualizacji LSR

§1

Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność zwanej dalej LSR, może nastąpić w związku z:

1. zmianą danych dotyczących obszaru LSR,
2. zmianą przepisów mających wpływ na wdrażanie LSR,
3. potrzebą zastosowania zaleceń z kontroli, oceny, monitoringu i/lub ewaluacji LSR/LGD,
4. wezwaniem Samorządu Województwa do wprowadzenia zmian.

§2

Aktualizacja LSR może nastąpić na wniosek:

1. Rady LGD,
2. Komisji Rewizyjnej LGD,
3. Zarządu LGD,
4. grupy liczącej powyżej 10% wszystkich członków LGD.

§3

Organem LGD uprawnionym do aktualizacji LSR jest Walne Zebranie Członków, chyba że dokonało delegowania tych uprawnień na inny organ LGD.

§4

Wniosek o aktualizację LSR składa się do Zarządu LGD.

§5

W terminie 30 dni Zarząd LGD przyjmuje stanowisko w sprawie zgłoszonego wniosku o aktualizację LSR oraz określa zakres i harmonogram dalszych działań.

§6

Projekt zmiany LSR musi zostać poddany konsultacjom społecznym poprzez zamieszczenie zmienianych części LSR na stronie internetowej LGD na co najmniej 7 dni.

Procedura monitoringu i ewaluacji

§1 Wprowadzenie

Warunkiem efektywnego wdrażania Strategii jest stworzenie procedur, które umożliwią obserwację efektów realizacji Strategii oraz pozwolą na ich ewentualną korektę. Prowadzenie takich działań umożliwi efektywne planowanie, okresową ocenę i aktualizację zapisów dokumentu zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami społeczności lokalnej. Dokument obejmuje działania związane z bieżącym monitorowaniem realizacji Strategii oraz jej okresową ewaluacją.

§2 Definicje i skróty

W celu określenia zakresu prowadzonych badań przyjęto następujące skróty i definicje:

- a. **Ewaluacja** – to obiektywna ocena działań na wszystkich etapach prac. Powinna dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Ewaluacja to działanie prowadzone okresowo. Ewaluacja ma służyć do weryfikacji sposobu wdrażania LSR.
- b. **Monitoring** – to regularne, jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawisk. Zgromadzone dane umożliwiają podjęcie działań w kierunku osiągnięcia założonych celów. Monitoring to działanie bieżące, uwzględnione w zapisach Strategii, pozwalające ją realizować.
- c. **Procedura** – określona reguła postępowania.
- d. **Raport z ewaluacji Strategii** – Raport z ewaluacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- e. **Raport z monitoringu Strategii** – Raport z monitoringu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- f. **Strategia** – Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.
- g. **Strona internetowa** – strona internetowa Lokalnej Grupy Działania.

§3 Opis procedury monitoringu

1. Monitoring LSR prowadzony jest na bieżąco.
2. Organem uprawnionym do realizacji procedury monitoringu jest Zarząd LGD, chyba że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura Zarządu.
3. Monitoring przeprowadza się na podstawie: sprawozdań beneficjentów, ankiet beneficjentów, anonimowych badań ankietowych, rejestrów danych prowadzonych przez LGD, w tym rejestrów ogłoszonych konkursów oraz licznika odwiedzin strony internetowej na podstawie danych uzyskanych od jej administratora.
4. Monitoring obejmuje:
  - a. Zebranie danych na temat: wskaźników realizacji LSR, harmonogramu ogłaszanych konkursów, budżetu LGD, liczby osób odwiedzających stronę internetową, pracowników Biura LGD oraz funkcjonowania Biura Zarządu.
  - b. Ocenę zebranych informacji w stosunku do założonych wartości.
  - c. Opracowanie Raportów z monitoringu Strategii w okresie półrocznym, zawierających podsumowanie danych.
5. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady: cykliczność obserwacji, ujednolicenie metod pomiaru i obserwacji, unifikacja interpretacji wyników.

§4 Opis procedury ewaluacji

1. Organem uprawnionym do realizacji procedury ewaluacji jest Zarząd LGD, chyba że dokonano delegowania tych zadań na inny organ LGD/pracowników Biura Zarządu.
2. Do skoordynowania i wykonania prac związanych z ewaluacją Strategii powołuje się Zespół ds. Ewaluacji Strategii, liczący co najmniej 3 osoby.
3. Ewaluację zewnętrzną powinien przeprowadzić zewnętrzny ewaluator. Realizacja badania odbywa się jednokrotnie – w 2021 r. Ewaluacja zewnętrzna może zostać zlecona wspólnie, tj. badanie obejmuje kilka lub wszystkie LGD z terenu województwa.
  - 3a. Ewaluacja zewnętrzna dotyczyć będzie co najmniej następujących obszarów badawczych: ocena wpływu na kapitał społeczny; przedsiębiorczość; turystyka i dziedzictwo kulturowe; grupy defaworyzowane; innowacyjność; projekt współpracy; ocena funkcjonowania LGD; ocena procesu wdrażania; wartość dodana podejścia LEADER.
  - 3b. Badanie przeprowadzone zostanie zgodnie z Wytycznymi nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
  - 3c. Podczas procesu badawczego zapewniona zostanie triangulacja metod i technik badawczych poprzez zastosowanie analizy danych zastanych, badań jakościowych oraz badań ilościowych.
4. Ewaluacja wewnętrzna LSR będzie serią przeprowadzanych corocznie ćwiczeń analityczno-refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, tak, by lepiej rozumieć osiągnięte rezultaty i umieć z wyprzedzeniem oszacować, w jakim stopniu zbliżają się one do osiągnięcia celów. Wyniki ewaluacji wewnętrznej będą podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań –jeśli to będzie konieczne –oraz stanowić wkład w ewaluację zewnętrzną.
  - 4a. Ewaluacja wewnętrzna stanowi uzupełnienie monitoringu o konieczną interpretację (identyfikację przyczyn ewentualnych problemów), ocenę i rekomendacje działań. Ewaluacja wewnętrzna będzie prowadzona po każdym kamieniu milowym w pierwszym kwartale roku kolejnego i dotyczyć będzie: oceny działalności LGD, pracowników i funkcjonowania Biura oraz w zakresie stopnia realizacji przedsięwzięć i celów LSR – stopnia realizacji wskaźników oraz budżetu LSR.
  - 4b. Ewaluacja wewnętrzna będzie realizowana w oparciu o spotkanie wykorzystujące narzędzia o charakterze refleksyjno-analitycznym jako warsztat refleksyjny (zwany dalej „warsztatem”). Podstawowym materiałem do pracy będą zestawienia i materiały z procesu realizacji LSR przygotowane przez pracowników LGD. Warsztat będzie przeprowadzany na początku każdego roku kalendarzowego, tak, aby wypracowane wnioski mogły zasilić o dodatkowe informacje sprawozdanie roczne z realizacji LSR za rok poprzedni
  - 4c. Podsumowanie warsztatu w postaci syntetycznych odpowiedzi na poruszane zagadnienia oraz informacji na temat sposobu wdrożenia rekomendacji, będzie elementem sprawozdania rocznego z realizacji LSR.
5. Ewaluacje przeprowadza się w oparciu o: badania ankietowe, opinie mieszkańców, wywiady grupowe/indywidualne, w tym wywiady IT, badania ankietowe, rejestry danych LGD, dane własne LGD. W wyniku przeprowadzonej ewaluacji sporządzony zostanie raport.
6. Rekomendacje przedstawione w raporcie powinny być sformułowane na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonych badań, mających pokrycie w informacjach prezentowanych w raporcie końcowym.
7. Zatwierdzenia Raportu z ewaluacji Strategii dokonuje się uchwałą Zarządu.
8. Raport z badania zewnętrznego LSR będzie zamieszczony na stronie internetowej LGD.

Plan działania

Tabela Plan działania LSR

CEL OGÓLNY 1	Lata	2016–2018			2019–2021			2022–2024			RAZEM 2016–2024		Prog ram	Poddzia - łanie/ zakres Progra mu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (EUR)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (EUR)		
Cel szczegółowy 1.1 Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego Gorców i Pienin do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki														
1.1.1 Infrastruktura turystyczna, rekreacyjna i/lub kulturowa wykorzystująca zasoby obszaru LGD	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i/lub kulturowej	12 szt.	75	124 147,03	-	-	-	4 szt.	100	100 000,00	16	224 147,03	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.2 Tworzenie lub rozwój atrakcyjnych produktów turystycznych wykorzystujących zasoby kulturowe i/lub naturalne obszaru LGD w tym produktów innowacyjnych	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3 szt.	100	183 950,88	-	-	-	-	-	-	3	183 950,88	PROW	19.2 realizacja LSR
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowacje	2 szt.	100		-	-	-	-	-	-	2			

1.1.3 Wykorzystanie do rozwoju turystyki zasobów dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru LGD	Liczba operacji wykorzystujących do rozwoju turystyki zasoby dziedzictwa kulturowego i/lub naturalnego obszaru	5 szt.	56	117 251,21	-	-	-	4 szt.	100	93 298,85	9	210 550,06	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.4 Spójne działania marketingowe na rzecz regionu	Liczba zadań marketingowych	-	-	-	7 szt.	70	34 939,77	3 szt.	100	31 100,00	10	66 039,77	PROW	19.2 realizacja LSR
1.1.5 Dziedzictwo kulturowe i naturalne ostoją Górców i Pienin	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projektów współpracy międzynarodowej wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i naturalne Górców i Pienin	-	-	-	-	-	-	1 szt.	100	36 875,00	1	36 875,00	PROW	19.3 współpraca
	Liczba projektów współpracy wykorzystujących lokalne zasoby	-	-	-	-	-	1 szt.	1						
	Liczba zrealizowanych zadań w ramach projektu współpracy	-	-	-	-	-	2 szt.	2						
1.1.6 Podejmowanie działalności gospodarczej w sektorze turystycznym przez osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa w sektorze turystycznym przez osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	5 szt.	100	70 026,67	-	-	-	-	-	-	5	70 026,67	PROW	19.2 realizacja LSR

Razem cel szczegółowy 1.1			495375,79 EUR		34939,77 EUR		261273,85 EUR		791589,41 EUR					
Cel szczegółowy 1.2 Integracja i wzmocnienie kapitału społecznego obszaru LGD														
1.2.1 Podejmowanie działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	10 szt.	32,3	168393,52	5 szt.	48,4	54 661,63	16 szt.	100	245837,12	31	468 892,27	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.2 Integracja branż mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne, budownictwo, kultura, rozrywka i rekreacja	Liczba wydarzeń	5 szt.	100	10 928,63	-	-	-	-	-	-	5	10 928,63	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.3 Rozwój działalności gospodarczej	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	2 szt.	18,2	77 466,53	3 szt.	45,5	109046,79	6 szt.	100	228088,00	11	414 601,32	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.4 Zachowanie tożsamości regionalnej	Liczba zadań z udziałem podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	16 szt.	55,6	92 676,55	-	-	-	8 szt.	100	42 625,89	24	135 302,44	PROW	19.2 realizacja LSR
1.2.5 Integracja mieszkańców i promocja obszaru	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami	5 szt.	50	6 250,00	5 szt.	100	5 625,00	-	-	-	10	11 875,00	PROW	19.4 aktywizacja
1.2.6 Działania na rzecz rozwijania ponadregionalnej oferty turystycznej	Liczba zrealizowanych krajowych projektów współpracy	-	-	-	1 szt.	100	107 875,00	-	-	-	1	107 875,00	PROW	19.3 współpraca
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	-	-	-	3 szt.						3			

	Liczba zrealizowanych zadań w ramach krajowych projektów współpracy	-	-		3 szt.						3			
1.2.7 W zdrowym ciele zdrowy duch	Liczba godzin zagospodarowanych zajęciami przeprowadzonymi na nowym lub zmodernizowanym obiekcie infrastruktury rekreacyjnej	-	-	-	450 godz.	100	60 838,52	-	-	-	450	60 838,52	PROW	19.2 realizacja LSR
	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury rekreacyjnej				5						5			
1.2.8 Działania edukacyjno-integracyjne dla dzieci i młodzieży	Liczba wydarzeń	-	-	-	4 szt.	100	11 222,41	-	-	-	4	11 222,41	PROW	19.2 realizacja LSR
Koszty bieżące <i>Szkolenia dla pracowników biura LGD</i>	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD	24 szt.	80	280,00	4 szt.	93	750,00	2 szt.	100	95,00	30	1 125,00	PROW	19.4 koszty bieżące
Koszty bieżące <i>Szkolenia dla organów LGD (Rady, Zarządu i Komisji Rewizyjnej)</i>	Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD	167 szt.	55	1825,00	135 szt.	100	2 675,00	-	-	-	302	4 500,00	PROW	19.4 koszty bieżące
Koszty bieżące <i>Doradztwo w biurze LGD</i>	Liczba podmiotów/osób, którym udzielono indywidualnego doradztwa	200 szt.	43,5	7 393,18	150 szt.	76,1	8 612,42	60 szt.	100	6 914,40	460	22 920,00	PROW	19.4 koszty bieżące
Koszty bieżące <i>Funkcjonowanie biura</i>	Liczba miesięcy funkcjonowania biura	30 szt.	30,3	105 606,87	36 szt.	66,67	123 034,53	33 szt.	100	76 893,60	99	305 535,00	PROW	19.4 koszty bieżące

Razem cel szczegółowy 1.2		355715,23		349269,35		516549,01		1221533,59		
Razem cel ogólny		851091,02		384209,12		777824,86		2013125,00		
Razem LSR		966196,07		519281,07		861727,86		2347205,00		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PROW									% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
									1137471,14 EUR	
									61,27%	

Źródło: Opracowanie własne

Budżet

Tabela Budżet LSR

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (EUR)					Razem EFSI
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	1 856 500					1 856 500
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	144 750					144 750
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	334 080					334 080
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	11 875					11 875
Razem	2 347 205					2 347 205

Źródło: Opracowanie własne

Tabela Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014–2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	837 023,45	478 430,67		1 315 454,12
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	344 267,49		196 778,39	541 045,88
Razem	1 181 290,94	478 430,67	196 778,39	1 856 500

Źródło: Opracowanie własne

Plan komunikacji

Celem opracowania Planu komunikacji jest stworzenie warunków do obustronnej komunikacji, która służyć ma efektywnemu wdrażaniu LSR.

Działania komunikacyjne skierowane będą do określonych na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej (rozdział III) grup docelowych w tym defaworyzowanych (mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych w tym grupy defaworyzowane osoby do 30. roku życia i/lub kobiety).

Zaplanowane metody komunikacji oraz środki przekazu, grupy docelowe i efekty działań przedstawione zostały w tabeli 1. W przypadku, gdy zaplanowane metody okażą się nieskuteczne (niskie zainteresowanie mieszkańców wdrażaniem LSR, brak zrozumienia komunikatów, wysoka liczba odrzuconych wniosków, nieprawidłowa realizacja projektów) planuje się podjęcie działań wpływających na zaistniałą sytuację. W zależności od zdiagnozowanego problemu może być to zmiana Planu komunikacji, procedur lub funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy też biura. Każdorazowo zmiany LSR przebiegały będą zgodnie z *Procedurą Aktualizacji LSR* stanowiącą załącznik 1 do LSR.

Zakładane wskaźniki dla poszczególnych działań przedstawia tabela 2.

Analiza efektywności działań komunikacyjnych przeprowadzana będzie na podstawie danych zbieranych przez LGD. Informacje dotyczące działań komunikacyjnych zbierane będą przez pracowników Biura poprzez e-mail, rozmowy telefoniczne, spotkania konsultacyjne. W przypadku stwierdzenia, iż opracowane metody są nieefektywne planuje się skorygowanie Planu komunikacji zgodnie z *Procedurą aktualizacji LSR*.

Wnioski i opinie lokalnej społeczności i/lub beneficjentów uzyskane dzięki obustronnej komunikacji zostaną wykorzystane w procesie realizacji LSR, w tym do modyfikacji LSR, procedur oceny i wyboru operacji, środków komunikacyjnych.

Na działania komunikacyjne przewidziano budżet w wysokości 4 000 EUR. Działania komunikacyjne finansowane będą ze środków budżetowych LSR 2014–2020 przeznaczonych na Wsparcie kosztów bieżących i aktywizacji.

Tabela 1 Metody oraz cele i grupy docelowe działań komunikacyjnych

	Cel oraz grupa docelowa działań komunikacyjnych					
	Poinformowanie o założeniach LSR Grupa docelowa: mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Podsumowanie zrealizowanych i przedstawienie planowanych działań Grupa docelowa: mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Bilans realizacji LSR Grupa docelowa: mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Przekazanie informacji o konkursie Grupa docelowa: mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Przekazanie informacji o wynikach konkursu Grupa docelowa: wnioskodawcy, mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety	Przekazanie informacji o zmianach Grupa docelowa: mieszkańcy, przedsiębiorcy, członkowie organizacji pozarządowych (działacze społeczni), grupa defaworyzowana – osoby do 30. roku życia i/lub kobiety
Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach gmin wchodzących w skład LGD				x	x	
Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www Stowarzyszenia			x	x	x	x
Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym	x	x	x	x	x	x
Artykuły na stronie internetowej Stowarzyszenia	x	x	x	x	x	x
Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD		x	x			
Bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej				x		

Otwarte spotkanie informacyjne w każdej gminie LGD			x			x
Spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy docelowej) konkursu w każdej gminie LGD	x			x		
Utworzenie mobilnego punktu informacyjnego				x		
Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych			x			
Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	x	x	x	x	x	x
Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną	x	x	x	x	x	x
Kontakt poprzez wiadomość e-mail	x	x	x	x	x	x
Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów				x		
Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców		x				
Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych	x			x		
Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR				x		

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Metody komunikacji oraz wskaźniki na poszczególnych etapach wdrażania LSR

Metody komunikacji	Osiągany wskaźnik	ETAP/cel/budżet/wartość wskaźnika					
		Poinformowanie o rozpoczęciu realizacji LSR, planowanych działaniach i możliwościach dofinansowania	Podsumowanie dotychczas zrealizowanych działań oraz przedstawienie działań planowanych	Podsumowanie realizacji LSR	Poinformowanie o planowanym konkursie	Poinformowanie o wynikach konkursu	Poinformowanie o planowanych i dokonanych zmianach
Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w siedzibach gmin wchodzących w skład LGD	Liczba gmin, w których umieszczono ogłoszenie				4	4	
Artykuły na stronach internetowych urzędów gmin z linkiem do www LGD	Liczba zamieszczonych artykułów			1	15	15	2
Artykuły na profilu LGD na portalu społecznościowym	Liczba osób, które zobaczyły artykuł	30	30	30	30	30	30
Artykuły na stronie internetowej Stowarzyszenia	Liczba wejść na stronę internetową z artykułem	30	30	30	30	30	30
Prezentacja informacji podczas wydarzeń na obszarze LGD	Liczba wydarzeń		3	3			

Bezpłatny biuletyn LGD w wersji papierowej i elektronicznej	Liczba wydanych biuletynów				100		
Otwarte spotkania informacyjne w każdej gminie LGD	Liczba osób, które wzięły udział w spotkaniach			50			20
Spotkanie informacyjne dla potencjalnych beneficjentów (grupy docelowej) konkursu w każdej gminie LGD	Liczba osób, którzy wzięły udział w spotkaniach	50			50		
Utworzenie mobilnego punktu informacyjnego	Ilość osób korzystających z doradztwa				40		
Ankiety oceniające poziom zadowolenia z działań informacyjnych i doradczych	Ilość wypełnionych ankiet			50			
Informacja i doradztwo w siedzibie LGD	Liczba osób korzystających z doradztwa	30	30	30	30	30	30
Kontakt poprzez rozmowę telefoniczną	Liczba osób	30	30	30	30	30	30
Kontakt poprzez wiadomość e-mail	Liczba osób	10	10	10	10	10	10
Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów	Ilość osób uczestniczących w szkoleniach				50		

Ankieta elektroniczna rozsyłana na adresy e-mail wnioskodawców	Liczba wypełnionych i zwróconych ankiet		50% wnioskodawców				
Materiał informacyjny w regionalnych portalach internetowych	Potencjalna liczba odbiorców	500			500		
Spotkanie dla grup defaworyzowanych określonych w LSR	Liczba spotkań				1		

Źródło: Opracowanie własne